

AN
BANBH
BEAG

Sigerson de Clifort

AN BANBH BEAG

Sigerson de Clifort
Peadar Ó Muircheartaigh

OIFIG AN tSOLÁTHAIR · BAILE ÁTHA CLIATH

An Chéad Chló
© *Rialtas na hÉireann* 1969

Hely Thom Tta a rinne is a
chlóbbhuail i mBaile Átha Cliath,
Poblacht na hÉireann

Do Threasa agus Síle Máire

Le ceannach díreach ón
OIFIG DHÍOLTA FOILSEACHAN RIALTAIS
An Stuara, Ard-Oifig an Phoist
Baile Átha Cliath 1
nó ó dhioltóirí leabhar

Clár

Athinsítear seanscéal agus faighimid amach go bhfuil deartháir ar an mbóthar ag an Mactíre sa chorcán	1
Buaileann Banbh Beag bob cliste ar Mhactíre agus faigheann sé uaireadóir Uncail Barnaí ar ais	6
Déanann an tUasal Mactíre breall de	12
Tugann Banbh Beag cuairt ar a sheanathair agus déanann Mactíre luíochán cliste roimhe	17
Téann Banbh Beag agus Mactíre ar thóir leipreacháin	24
Tarrthaíonn Fear an Phoist Mactíre Óg ó bhá	30
Tugann Banbh Beag cuairt ar theach Mhactíre agus is ar éigean a thugann sé na cosa leis uaidh	37
Léann Mactíre scéal faoi Chochaillín Dearg agus buaileann sé bob ar Bhanbh Beag	44
Téann Banbh Beag ar Aonach an Phoic	51
Tagann Ruairí Reithín ar cuairt agus de dheasca a chuairte fágann Mactíre slán againn agus tagaimid go deireadh an scéil	61

Athinsítear seanscéal agus faighimid amach go bhfuil
deartháir ar an mbóthar ag an Mactíre sa chorcán

An Banbh Beag ab óige de na Trí Bhanbh Bheaga, bhailigh sé leis ar sodar feadh an bhóthair go dtí gur bhuail sé le fear a raibh capall agus ualach cairte de bhrící dearga aige.

“Ó, a dhuine uasail, dá mbeadh an t-ualach cairte sin de bhrící dearga agamsa d’fhéadfainn teach mór láidir a thógáil a choimeádfadh slán mé ó Mhactíre Mallaithe. Bíonn sé i gcónaí ag iarraidh mé a alpadh,” ar seisean.

“Tig leat iad a cheannach ar dhá phingin, a Bhainbh Bhig,” arsa an fear.

Nuair a bhí ballaí a thí tógtha aige, bhailigh sé leis arís ar sodar feadh an bhóthair go dtí gur bhuail sé le fear a raibh capall agus ualach cairte de shlinnte aige.

“Ó, a dhuine uasail, dá mbeadh an t-ualach cairte sin de shlinnte gorma agamsa d’fhéadfainn díon a chur ar mo cheithre bhalla láidre a choimeádfadh slán mé ó Mhactíre Mallaithe. Bíonn sé i gcónaí ag iarraidh mé a alpadh,” arsa Banbh Beag.

“Tig leat iad a cheannach ar thrí leathphingin,” arsa an fear.

Agus mar sin, chuir Banbh Beag díon ar a cheithre bhalla láidre leis na slinnte gorma agus bhí sé sásta nár bhaol dó an Mactíre Mallaithe a thuilleadh.

Leis sin, cé a thiocfadh an treo ach an Mactíre Mallaithe.

“A Bhainbh Bhig! A Bhainbh Bhig!” a ghlaigh sé. “Lig isteach mé.”

“Go deimhin is go dearfa ní ligfidh mé, dar gruaig mo smigin-smig-smig!” a d’fhreagair Banbh Beag.

“Mura ligfidh tú isteach mé,” arsa Mactíre Mallaithe de bhéic uafásach, “séidfidh mé agus séidfidh mé go dtí go leagfaidh mé do theach.”

Thosaigh sé ag séideadh agus ag séideadh ar a dhícheall, agus lean sé leis go ceann leathuair an chloig, ach theip air an teach a chorráí.

Nuair ba léir dó go raibh sé fuar aige a bheith ag séideadh, shuigh sé síos go ceann cúig nóiméad chun plean a dhéanamh le breith ar Bhanbh Beag.

“A Bhainbh Bhig, tá a fhios agamsa áit a bhfuil gort álainn tornapaí,” ar seisean trí pholl na heochrach.

“An ndéir tú liom é?” arsa Banbh Beag.

“Gort Uí Mhurchú taobh leis an abhainn,” a dúirt Mactíre Mallaithe. “Buailfidh mé isteach chugat ar a sé a chlog maidin amárach, agus stoithfidh lán mála díobh do do bhriceasta.”

“Beidh mé ullamh, a Mhactíre,” arsa Banbh Beag.

Ach d’éirigh sé ar a cúig a chlog maidin lá arna mhárach, agus bhí na tornapaí slán sa teach aige nuair a bhuail Mactíre Mallaithe ar an doras.

“A Bhainbh Bhig, an bhfuil tú réidh?” a ghlaigh sé.

“Réidh, a Mhactíre?” arsa Banbh Beag trí pholl na heochrach, “Cheap mé nach raibh tú ag teacht, agus d’imigh mé liom féin agus stoith mé lán maith mála de na tornapaí.”

“An bhfuil cead isteach agam lena bhfeiceáil?” a d’fhiafraigh Mactíre Mallaithe.

“Níl, maise, ná cead,” arsa Banbh Beag, “dar gruaig mo smigín-smig-smig!”

Bhí Mactíre Mallaithe an-chiaptha faoi seo, agus shuigh sé síos ar feadh deich nóiméad chun plean eile a dhéanamh.

“A Bhainbh Bhig, tá a fhios agam áit a bhfuil úlla áille ag fás.”

“Cén áit?” a d’fhiafraigh Banbh Beag.

“Thíos in úllord Uí Shúilleabháin,” arsa Mactíre. “Rachaimid beirt ann ar a cúig a chlog maidin amárach faoi dhéin lán ciseáin díobh.”

Bhí Banbh Beag san úllord ar a ceathair a chlog maidin lá arna mhárach, le súil go mbeadh sé imithe as sula dtiocfadh

Mactíre Mallaithe, ach bhí sé ina shuí ar chraobh crainn úll ag líonadh a phócaí nuair a chonaic sé Mactíre Mallaithe chuige.

“Féach air sin, a Bhainbh Bhig,” arsa Mactíre. “Tusa anseo romham! An bhfuil na húlla blasta?”

“Lán de shú,” arsa Banbh Beag. “Seo duit!”

Chaith sé úll chuig Mactíre Mallaithe chomh tréan sin gurbh éigean dósan dul ar cosa in airde ina dhiaidh go ceann tamaill mhaith sular aimsigh sé é. Chomh luath agus a chonaic Banbh Beag a dhroim leis, léim sé anuas den chrann, agus siúd abhaile leis ar nós na gaoithe.

Nuair a d’fíll Mactíre Mallaithe go dtí an crann, agus nuair a chonaic sé go raibh Banbh Beag imithe, bhí sé ar buile amach is amach. Shuigh sé síos go ceann cúig nóiméad déag chun plean eile a dhéanamh. Ansin d’imigh sé leis go teach Bhainbh Bhig agus chnag sé ar an doras.

“A Bhainbh Bhig, beidh aonach sa sráidbhaile is gaire dúinn amárach. An rachaidh tú ann liom?”

“Rachaidh agus fáilte, a Mhactíre,” arsa Banbh Beag. “Cathain a thiocfaidh tú faoi mo dhéin?”

“Ar a naoi a chlog go díreach,” arsa Mactíre Mallaithe leis.

Chuaigh Banbh Beag ar an aonach ar a seacht a chlog maidin lá arna mhárach, agus cheannaigh sé meadar chun im a dhéanamh dó féin. Nuair a bhí sé ag filleadh abhaile chonaic sé Mactíre ag bun an chnoic, ach bhí Mactíre ag stánadh ar an talamh, ag casaoid faoina fhiacra toisc go ndearnadh amadán de den tríú huair, agus ní fhaca sé Banbh Beag. Phreab Banbh Beag isteach sa mheadar agus roll sé anuas an cnoc níos mire agus níos mire fós i dtreo is gur cuireadh scanradh a anama ar Mhactíre, agus rith sé abhaile agus d’fhan sé ann an chuid eile den lá sin.

Maidin lá arna mhárach chnag sé ar dhoras Bhainbh Bhig arís.

“A Bhainbh Bhig, is oth liom nár éirigh liom dul ar an aonach inné, ach is beag nár maraíodh mé ag rud mór comhchruinn a rinne iarracht ar mé a bhascadh ag bun Chnoic Uí Mhuireasa.”

Rinne Banbh Beag gáire agus gáire go dtí gur tháinig pian ina easnacha.

“Hó, chuir mé scanradh ort ansin, a Mhactíre, nár chuir?

B’in mise i mo mheadar ime a cheannaigh mé ar an aonach.”

Thosaigh Mactíre ag greadadh an dorais lena dhoirne ach níor bhain sé aon chor as.

“Tá mé ag teacht isteach chun tú a alpadh, a Bhainbh Bhig,” a bhéic sé.

“Tá an doras róláidir duit, dar gruaig mo smigín-smig-smig,” arsa Banbh Beag.

“Anuas an simléar atá mé ag teacht,” a ghlaigh Mactíre Mallaithe.

Bhí corcán mór uisce ag Banbh Beag ar fiuchadh ar an tine, agus nuair a bhí Mactíre ag teacht anuas an simléar shleamhnaigh sé agus thit sé isteach ann. Chuir Banbh Beag an clár ar an gcorcán i bhfaiteadh na súl, agus bhrúigh sé síos go docht é go dtí go raibh Mactíre chomh marbh le hArt.

“Agus sin sin!” arsa Banbh Beag. “Anois tig liom a bheith ar mo sháimhín suilt go deireadh mo shaoil.”

Ní raibh a fhios aige go raibh deartháir Mhactíre Mhallaithe ag teacht de dhroim an chnoic ar an taobh thoir den Ghleann ag an nóiméad ceannann céanna sin . . .

Buaileann Banbh Beag bob cliste ar Mhactíre agus faigheann sé uaireadóir Uncail Barnaí ar ais

Nuair a bhuail Mactíre isteach i dteach a dhearthár ní raibh aon duine ann roimhe. As go brách leis de sciúird reatha go teach Bhainbh Bhig, agus chnag sé ar an doras. Um an dtaca seo bhí clár greamaithe le tairní ag Banbh Beag de gheata a ghairdín, san áit a mbíonn fógraí mar “DÚN AN GEATA, LE DO THOIL” nó “SEACHAIN AN MADRA”, ach is éard a bhí péinteáilte ar an gclár “CÓNAÍONN BANBH BEAG ANSEO”. Ar an ábhar sin bhí a fhios ag Mactíre ar an bpointe cé a bhí ina chónaí sa teach brící dearga agus díon sclátaí gorma.

Ghlaoigh sé trí pholl na heochrach: “A Bhainbh Bhig, an bhfuil tú sa bhaile?”

Thug Banbh Beag freagra tur air ón bhfuinneog thuas an staighre.

“Táim.”

“An bhfaca tú mo dheartháir in aon áit?”

“Tá sé imithe leis,” arsa Banbh Beag. “Thuig mé uaidh nach mbeidh sé ag teacht ar ais.”

“Más mar sin atá an scéal ní bheidh a theach ag teastáil uaidh a thuilleadh, agus rachaidh mise chun cónaithe ann,” a dúirt Mactíre.

“Tá fáilte romhat,” arsa Banbh Beag, ag ligean air gur thaitin an scéala leis.

Chonaic Mactíre gur bhanbh breá ramhar a bhí i mBanbh Beag, agus chuimil sé a theanga dá liopaí.

“An bhfuil cead isteach agam chun mo phíopa a dheargadh, a Bhainbh Bhig?”

“Go deimhin is go dearfa, níl,” arsa Banbh Beag, “dar gruaig mo smigín-smig-smig!”

Lig Mactíre béic as.

“Más ea, séidfídh mé agus séidfídh mé go leacóidh mé do theach!”

“Tig leat séideadh agus séideadh go Nollaig,” arsa Banbh Beag, é beag beann air mar bhí a fhios aige anois nach bhféadfaí a theach a leacú le séideadh.

Shéid Mactíre agus shéid sé agus shéid sé go dtí gur éirigh sé bolgshúileach ach cor níor bhain sé as an teach.

“Tá tú ag cur do chuid anála amú, a Mhactíre. Ba cheart duit í a choimeád chun d'anraith a fhuarú,” arsa Banbh Beag.

“Nuair a fhuaróidh mise mo chuid anraith beidh tusa istigh ann, a Bhainbh Bhig,” a bhagair Mactíre go millteanach, ag plabadh gheata an ghairdín ina dhiaidh.

D'fhan Banbh Beag ag faire air ag dul suas an cnoc go dtí gur imigh sé as radharc. Ansin chuaigh sé síos an staighre chun na bialainne mar ba é am a chuid arán-is-subh é.

An lá arna mhárach chuaigh Banbh Beag síos go dtí an abhainn chun faire ar an lucht seilge ag dul thart chun an Tionóil. Nuair a bhíodh bricfeasta maith ite aige ba é b'aoibhinn leis a bheith ag faire ar shealgairí na gcasóg dearg, agus na capaill agus na cúnná ag rith rásaí trasna na bpáirceanna agus ag léim na gclaíocha arda chomh héasca agus a léimfeadh sé féin bosca lasán. Thug sé súil ghéar ina thimpeall féachaint an bhfeicfeadh sé Mactíre ach ní raibh tasc ná tuairisc air.

Shuigh sé síos ar bhrúach na habhann, agus thosaigh sé ag féachaint ar na héisc bheaga ag snámh agus ag súgradh dóibh féin isteach is amach trí na fiailí fada glasa. Go tobann bhí siad uile imithe leo ar luas lasrach, agus bhí aghaidh Mhactíre san uisce ag féachaint aníos air.

“Tá sé sin go hait,” arsa Banbh Beag leis féin. “Ní fheadar cad a thug ar Mhactíre dul síos ansin agus é féin a fhliuchadh ó bhonn go baithis?”

Ach nuair a mhothaigh sé lapa Mhactíre ar a ghualainn chonaic sé, nuair a bhí sé ródhéanach aige, nach raibh san abhainn ach a scáil.

“Tá greim faighte agam ort anois,” arsa Mactíre, ag féachaint air go craosach.

“Tá go deimhin, a Mhactíre,” arsa Banbh Beag, “agus cad tá ar intinn agat a dhéanamh liom?”

“Tú a shlogadh, ar ndóigh,” a dúirt Mactíre leis. “An amhlaidh a cheap tú go ndéanfainn thú a líonadh le haghaidh an Mhúsacim?”

Bhí scanradh ar Bhanbh Beag ach thóg sé bog é.

“Conas a d’éirigh leat teacht i mo chónagar gan fhios dom?” a d’fhiafraigh sé de Mhactíre.

Thaispeáin Mactíre éadach uaine dó a bhí sínte ar an talamh agus é ar aon dath leis an bhféar.

“Bhí mé i bhfolach faoi sin,” a dúirt sé. “Saghas tulai, tá a fhios agat.”

“M’anam,” arsa Banbh Beag, “nach tú atá intleachtach, a Mhactíre!”

Chuir an moladh Mactíre i mborr le mórtas.

“Is minic a rinne mé rudai i bhfad níos intleachtai ná sin,” a dúirt sé. “Is oth liom nach bhfuil sé d’uain agam cur síos go mion orthu anois. Uair éigin eile, b’fhéidir, má bhíonn uair eile ann, rud a bhfuil mé in amhras faoi.”

Chaoch an slabhra óir thart ar veist Mhactíre faoi thaitneamh na gréine.

“Cad é an t-am anois é, le do thoil?” arsa Banbh Beag.

“Am thusa a ithe, a Bhainbh Bhig,” arsa Mactíre ag tarraingt a uaireadóira amach, agus cár go cluais air ag gáirí. “Tá sé a haon déag a chlog agus, mura miste dom é a rá, tá sé beagán déanach agat a bheith do do bhuaireamh féin faoin am.”

Nuair a chonaic Banbh Beag an t-uaireadóir i lapa Mhactíre d’aithin sé láithreach é.

“Murab é sin uaireadóir m’Uncail Barnaí!” a ghlaoidh sé. “D’fhág sé an baile dhá bhliain ó shin chun a bheith ina mhairnéalach.”

“Ha! Ha!” arsa Mactíre, agus é ag gáirí. “Is mise an long a

ndeachaigh sé ar a bord. Mairnéalach righin a bhí ann freisin. Bhí tinneas fiacaile orm go ceann seachtaine ina dhiaidh.”

Thóg sé scian is forc as a phócaí agus thosaigh sé á gcuimilt dá chéile go dtí gur léim na spréacha tine.

“A Mhactíre,” arsa Banbh Beag, “an dtabharfá cead dom, más é do thoil é, uaireadóir agus slabhra m’Uncail Barnaí dhil a choinneáil i mo chrúibín fad is atá tú do m’ithe?”

“Tabharfaidh mé agus fáilte, a Bhainbh Bhig,” a dúirt Mactíre, “ach ná lig dóibh titim nuair a sháim an forc ionat.”

Bhí a fhios ag Banbh Beag gur chóir go mbeadh an tseilg ag gabháil an treo go gearr i ndiaidh a haon déag a chlog, agus rinne sé plean chun moill a chur ar an bhforc.

“Bhí Uncail Barnaí an-deas ar an amhránaíocht,” ar seisean. “Nár chan sé amhrán duit sular ith tú é?”

“Ní cuimhin liom gur thug mé mórán ama don seanmhairnéalach aon rud a dhéanamh,” arsa Mactíre. “Bhí an-ocras orm an lá sin.”

“Is mór an trua nár airigh tú é ag canadh *Peig Nualláin*, a Mhactíre. Níl muc in Éirinn is fearr a chanfadh an t-amhrán sin ná Uncail Barnaí.”

Bhí cnuasach mór amhrán ag Mactíre. Chuir sé uaidh an scian agus an forc, thóg sé a leabhar amhrán as a phóca agus chuardaigh sé é.

“Níl an ceann sin agam,” ar seisean. “An dtig leatsa é a chanadh, a Bhainbh Bhig?”

Cheap Banbh Beag gurbh fhearr dó a scornach a ghlanadh in ionad ligean do Mhactíre í a ghearradh. D’ardaigh sé a shoc agus a ghlór, agus chan sé in ard a chinn is a ghutha:

“Tá áthas im chroí ó chonaic mé Peig Nualláin
Ag gabháil síos an bóthar, a ceann deas san aer;
Na buachaillí dána ag feadail is ag féachaint,
Ach níor thug sí faoi deara go raibh siad faoin spéir.”

Nuair a chríochnaigh Banbh Beag an chéad véarsa chonaic sé go raibh Mactíre ag tabhairt cluas ghéar dó. Bhí guth maith go

leor aige mar le banbh beag agus ní raibh iomrá ar bith ar theacht na seilge. Siúd ar aghaidh leis go dtí an dara véarsa.

“Ó cónaíonn Peig Nualláin ar bharr Chill Mhic Chiaráin,
Tá casfholt ar a guaillí ag soilsiú mar ghrian,
Tá a súile chomh geal le réiltíní na hoíche,
Agus pósfaidh sí mise i gCathair Saidhbhín.”

“Bíodh a fhios agat nár airigh mé an t-amhrán sin riamh cheana,” a dúirt Mactíre. “Is dóigh liom go scríobhfaidh mé síos é sula n-íosfaidh mé thú. Bheadh sé fuar agam a bheith ag iarraidh amhrán a fháil uait nuair a bheidh tú marbh.”

Chuardaigh sé a phócaí go dtí go bhfuair sé bun pinn luaidhe. Ligh sé é agus thosaigh sé ag scríobh. Scoláire dona agus scríbhneoir mall ba ea é, agus b'éigean do Bhanbh Beag na focail fhada uile a litriú dó.

Díreach nuair a bhí an focal deireanach scríofa ina leabhar amhrán aige tháinig an tseilg ar cosa in airde de dhroim an chnoic i dtreo na habhann. Nuair a chonaic na cúnna Mactíre rinne siad dearmad glan ar mhadraí rua agus siúd ar a thóir iad ag liú agus ag tabhairt leasainmneacha air.

D'fhan Banbh Beag ina sheasamh ar bhruach na habhann ag baint taitnimh as an tóir go dtí gur imigh sí as radharc i bhfad uaidh sna driseacha. Rinne sé maolgháire.

“Tabharfaidh sé sin cúis amhrán a chanadh do Shean-Mhactíre,” a dúirt sé leis féin.

Ghreamaigh sé uaireadóir agus slabhra Uncail Barnaí dá veist, shleamhnaigh sé scian agus forc Mhactíre isteach ina phócaí, agus bhailigh sé leis abhaile ar sodar chun a dhinnéar a ullmhú.

Lá fuar fiáin seachtain ina dhiaidh sin tháinig Mactíre go teach Bhainbh Bhig arís. Chrom Banbh Beag amach tríd an bhfuinneog ag faire air ag máirseáil isteach trí gheata an ghairdín agus aníos an cosán chomh mear sin go gceapfadh duine air gurbh amhlaidh a bhí Banbh Beag tar éis teileagram a chur cuige ag rá: “Tar gan mhoill”.

“Haló, a Bhainbh Bhig! Seo anseo arís mé,” ar seisean.

“Tá tú anseo ceart go leor,” arsa Banbh Beag. “Slán folláin, tá súil agam.”

“Go raibh maith agat, a Bhainbh Bhig, ach níl mé rófholláin. Is beag nár mharaigh na cúnna ocracha uafásacha sin mé sular éirigh liom éalú uathu. Stróic na sceacha agus na driseoga an chulaith Dhomhnaigh is fearr dá bhfuil agam, agus tá a fhios agat chomh crua agus atá sé cultacha maithe Domhnaigh a cheannach na laethanta seo. Pholl na feochadáin mé agus dhóigh na neantóga mé. Níor fágadh aon bhall slán i mo chorp, agus ní bhfaighidh mé mo chodladh ceart go ceann míosa, tá mé cinnte de sin.”

Bhí dhá dheoir mhóra ag boilgearnach i súile Mhactíre agus roll siad lena shoc síos ar ghairbhéal an chosáin.

“Tá an-bhrón orm, a Mhactíre,” arsa Banbh Beag, ach ní raibh.

“Tá a fhios agam sin, a Bhainbh Bhig,” arsa Mactíre trína ghol. “Agus mar bharr ar an donas, chaill mé uaireadóir d’Uncail Barnaí freisin.”

“Ná bac tharat é, a Mhactíre,” arsa Banbh Beag. “Fuair mise é.”

Thóg sé an t-uaireadóir amach as póca a veiste agus thosaigh sé á luascadh timpeall ar cheann a shlabhra.

“Aon uair gur maith leat a fháil amach cad a chlog é tig leat ceist a chur ar Bhanbh Beag.”

“Tá tú an-fhlaithiúil le m’uaireadóirse,” a ghearáin Mactíre. “An bhfuil cead isteach agam chun mo shúile a thriomú?”

“Maise, níl, go deimhin is go dearfa,” arsa Banbh Beag. “Ardaigh faoi lé na gaoithe iad agus beidh siad tirim i gceann nóiméid.”

Bhí leathchoinne ag Mactíre le freagra den saghas seo agus bhí plean nua ullamh aige chun Banbh Beag a thógáil.

“Tá mé an-ghann i mbrosna, a Bhainbh Bhig, agus má bhíonn tú i bhforaois Uí Mhurchú ar a deich a chlog maidin amárach gearrfaidh mé dóthain duitse freisin.”

“Beidh mise ann, a Mhactíre,” arsa Banbh Beag. “Tá sé in am greim lóin anois. Cloisim an pota ag boilgearnach thar cuimse sa chistin. Slán agat, a Mhactíre.”

Bhí foraois Uí Mhurchú cúpla míle soir ach ba le col ceathrar leis, fear eile darbh ainm Ó Murchú, an choill taobh leis an abhainn agus an-ghar do theach Bhainbh Bhig. Maidin lá arna mhárach bhí subh sú talún agus uibheacha cruabhruite ag Banbh Beag dá bhricfeasta ar a naoi a chlog, agus um a deich a chlog bhí sé ag gabháil go dian le sábh do ghéag crainn a bhí ag cromadh os cionn na habhann. Is é an rud a theastaigh uaidh go dtitfeadh sí isteach san uisce, agus go n-iompródh an sruth í síos go dtí a ghairdín cúil féin a shín go bruach na habhann.

Ní raibh a shábh chomh géar agus a d’fhéadfadh a bheith, bhí an ghéag níos tibhe ná mar a shamhlaigh sí ón talamh, agus ag a haon déag a chlog ní raibh an obair ach leathdhéanta aige fós. Bhí sé ag séideogacht mar a bheadh muc mhara ann, agus bhí a shá síos imithe go mór i laige, rud a tharlódh nuair nach bhfuil ionat ach banbh beag ar ghéag thiubh le sábh maol.

Tar éis cúig nóiméad eile shuigh sé siar chun a scíth a ligean agus chonaic sé Mactíre ar bhrúach na habhann ag faire air agus tua ina lapa aige. Lig Banbh Beag air go raibh sé an-chiaptha.

“Féach, a Mhactíre, cad a choimeád thú? D’éirigh mé bréan de bheith ag feitheamh leat agus thosaigh mé ag obair mé féin.”

“Cad é sin á rá agat ‘Cad a choimeád thú?’ ” a d’fhiafraigh Mactíre.

“Dúirt tú liom dul i do choinne i bhforaois Uí Mhurchú ar a deich a chlog, agus bhí mise anseo ar an am sin, agus ní raibh tusa, agus tá mé anseo anois,” a ghearáin Banbh Beag. “Agus rud eile de, tá an obair chrua ar fad déanta agamsa.”

“Ní foraois í seo,” arsa Mactíre. “Níl inti ach coill.”

“B’fhéidir nach bhfuil inti ach coill dar leatsa, a Mhactíre, ach is foraois í dar liomsa,” a dúirt Banbh Beag. “Ar ndóigh, níl ionam ach maicín beag agus is mór dar liomsa an rud is beag dar leatsa.”

“Seafóid!” arsa Mactíre go giorraisc. “Is foraois foraois agus is coill coill agus sin deireadh an scéil. Chuaigh mise go dtí an fhoraois faoi mar a gheall mé, agus nuair a chonaic mé nach raibh tú ann bhí a fhios agam go raibh do sheanchleasa gránna á n-imirt agat arís orm, agus d’fhill mé faoi dheifir. Dá mhéad í mo dheifir is ea is móide mo chuid muiceola, a dúirt mé liom féin.”

Cheap Mactíre go raibh sé sin an-ghreannmhar, agus bhí leis b’fhéidir—murar bhanbh beag tú in airde i gcrann gan aon chró folaigh agat, agus Mactíre ag feitheamh leat ag bun an chrainn chéanna agus a fhios sin go rímhaith aige.

Chaith Mactíre a thua uaidh ar an bhféar agus chuaigh sé suas sa chrann.

“Céard atá tú a cheapadh a dhéanamh liom, a Mhactíre?” a d’fhiafraigh Banbh Beag.

“Nuair a bheidh an ghéag sin gearrtha agat dom tá mé chun tú a bhreith abhaile liom, agus tú a róstadh,” a dúirt Mactíre leis. “Is fada nár ith mé muiceoil rósta. Mium! Mium!”

Agus rinne sé fuaimeanna uafásacha craosacha lena theanga i gcoinne bharr a bhéil.

Bhí Banbh Beag tuirseach den sábhadh cheana féin, agus nuair a d’airigh sé go raibh Mactíre chun é a róstadh is a alpadh d’éirigh sé níos tuirsí is níos tuirsí fós, agus i ndeireadh báire chuaigh an

sábh in achrann sa ghéag mar bhí sé róthuirseach chun é a tharraingt aníos nó a shá sios.

Bhí Mactíre ag faire air go géar agus tháinig buile feirge air.

“Titfidh mé marbh den ocras sula mbeidh an ghéag sin gearrtha agat,” ar seisean, ag drannadh. “Éirigh as sin agus lig domsa suí i d’ionad sula bhfaigheann an bheirt againn bás den ocras.”

Bhí Banbh Beag ina shuí taobh amuigh den ghearradh agus bhí ar intinn aige sleamhnú go dtí an taobh istigh sula ngearrfadh sé tríd an ngéag. Bhí Mactíre chomh ciaptha sin gur shuigh sé síos in áit Bhainbh Bhig agus thosaigh sé ag sábhadh go fíochmhar, gan tuiscint ar bith aige ar an mbaol ina raibh sé. De bhrí gur Mhactíre an-láidir é chuaigh an sábh sios suas ar luas lasrach agus rinne an mhin saibh scamall buí idir é féin agus Banbh Beag.

Choimeád Banbh Beag súil ghéar ar an sábh ag ithe roimhe tríd an ngéag agus rinne sé miongháire leis féin.

“A thiarcais, a Mhactíre, nach tú atá láidir!” ar seisean in ard a chinn is a ghutha.

Is minic gur aoibhinn le duine láidir éisteacht le moladh ar a neart, agus d’oibrigh an sábh níos mire fós i dtreo is gurbh éigean do Bhanbh Beag dul coiscéim ar gcúl ar eagla go ndallfadh an mhin saibh é.

Go tobann tháinig criongán glórach gárthach agus síos le géag is le Mactíre isteach san abhainn den phleist ba cheolmhaire dár airigh Banbh Beag riamh lena ré.

Bhí an abhainn domhain go maith san áit sin agus bhí an bruach rógheár chun dreapadh aníos. Mar sin b’éigean do Mhactíre snámh trasna go dtí an bruach ar an taobh thall, agus is ar éigean a d’éirigh leis dul i dtír ansin féin. Thosaigh sé ag pocléimneach thart ar an bhféar agus ag croitheadh a chinn chun an t-uisce a chaitheamh as a chluasa. Anois is arís rinne sé dorn dá lapa agus bhagair sé ar Bhanbh Beag é.

Rinne Banbh Beag maolgháire gliondrach agus é ag sleamhnú síos go talamh. Thóg sé tua Mhactíre den fhéar agus rith sé abhaile go dtí a ghairdín cúil i gcoinne na géige móire áille a bhí ar snámh chuige le sruth na habhann.

Tugann Banbh Beag cuairt ar a sheanathair agus déanann Mactíre luíochán cliste roimhe

Tráthnóna amháin faoi Bhealtaine chnag Mactíre ar dhoras Bhainbh Bhig agus dúirt, “A Bhainbh Bhig, tar amach! Ba mhaith liom labhairt leat.”

“Cad tá le rá agat?” a d’fhiafraigh Banbh Beag, ag fanacht istigh agus ag cromadh amach trí fhuinneog thuas an staighre.

“An dtiocfaidh tú ar thóir uibheacha traonach i móinéar an Fheirmeora Uí Shíocháin maidin amárach?” arsa Mactíre.

“Uibheacha traonach!” arsa Banbh Beag. “Ní raibh a fhios agam go mbeireann traonaigh uibheacha. Cheap mé nach ndéanann siad sin ach grágail.”

“Is an-aineolach an banbh tusa, a Bhainbh Bhig,” arsa Mactíre. “Ar ndóigh beireann traonaigh uibheacha, agus tá a fhios ag an saol nach bhfuil aon bhia is sobhlasta ná ubh thraonaigh ach amháin. . . .”

Bhí sé ar tí “muiceoil rósta” a rá ach bhí eagla air go scanródh sé sin Banbh Beag, agus ar ndóigh bhí an ceart ag Mactíre sa mhéid sin.

“‘Ach amháin’ cad é, a Mhactíre?” a d’fhiafraigh Banbh Beag.

“Ach amháin ubh phéacóige gan dabht,” arsa Mactíre. “Ar m’anam, cosnaíonn uibheacha péacóg seó airgid, agus chaithfeá a bheith an-saibhir ar fad sula mbeadh sé de ghustal agat iad a cheannach. Is é an trua é nach bhfuil aon phéacóga thart ar an limistéar seo go bhfios dom.”

Rith sé le Banbh Beag go raibh sé ar intinn ag a sheanathair, a raibh cónaí air i lár an Phortaigh Dhoinn, péacóga a thógáil ann, ach ní dúirt sé dada le Mactíre faoi seo.

"Tiocfaidh mé faoi do dhéin ar a naoi a chlog, agus tig leat do chiseán a bheith ullamh agat," arsa Mactíre.

"Beidh sé ullamh agam," a dúirt Banbh Beag leis.

Maidin lá arna mhárach ar a hocht a chlog, phacáil Banbh Beag prócaí suibhe is prócaí meala is cúpla unsa tobac láidir ina chiseán, agus amach leis chun cuairt a thabhairt ar a sheanathair. Ar a bhealach dó bhuaíl sé isteach i dteach an Fheirmeora Uí Shíocháin, agus d'inis dó an plean a bhí ag Mactíre uibheacha traonach a thógáil as an móinéar mór ar a naoi a chlog.

"Cuirfidh mise faoi deara don fheamair sin nach satlóidh sé mo mhóinéarsa," arsa Feirmeoir Ó Síocháin, ag cur dranntáin as.

Ghlaoigh sé ar a mhadraí agus as go brách leis chun luíochán a dhéanamh roimh Mhactíre.

Chuaigh Banbh Beag ag damhsa roimhe ar an mbóthar go dtí an Portach Donn agus é ag feadaíl ar nós fuiseoige. Sa spéir os a chionn bhí míle fuiseog ag feadaíl ar nós Bhainbh Bhig, i dtreo is go raibh ceol binn i ngach áit a chuaigh sé.

Ar a naoi a chlog tháinig Mactíre go teach Bhainbh Bhig, agus nach é a bhí ciaptha nuair a chonaic sé fógra ar an doras a dúirt: "TÁ BANBH BEAG AS BAILE. AR AIS AMÁRACH".

Bhuaíl Mactíre an geata amach agus chonaic sé Fear an Phoist ag rothaíocht aníos an bóthar.

"Móra duit, a Fhir an Phoist! An bhfaca tú Banbh Beag ar do bhealach duit?"

"Casadh orm é leathuair ó shin. Tá sé imithe chun cuairt a thabhairt ar a sheanathair a bhfuil cónaí air i lár an Phortaigh Dhoinn, agus beidh sé sa bhaile um thráthnóna."

"Ó, a thiarcais!" arsa Mactíre. "Bhí coinne déanta agam leis timpeall a hocht a chlog chun dul in éineacht leis, ach chodail mé rófhada."

"Ambasa, a Mhactíre, geallaimse duit nár mhaith liomsa taisteal tríd an bPortach Donn gan eolas an chosáin rúnda agam. Tá an áit lofa le heascaí gan tóin, agus má shiúlann tú isteach i

gceann acusan ní stopfaidh tú go sroichfidh tú an Astráil. Tá slite níos deise chun dul go dtí an Astráil más ar an Astráil atá do thriall," arsa Fear an Phoist.

"Tá mé cinnte go bhfuil," arsa Mactíre, agus shiúil sé trasna na bpáirceanna go dtí an móinéar mór mar a raibh na traonaigh ag sciolladh ar a chéile.

"Ba cheart go réiteodh uibheacha traonach go deas le muiceoil rósta," a dúirt Mactíre leis féin agus é ag cromadh chun na neadacha a chuardach.

Ní raibh d'uain aige oiread is ubh amháin a chur ina chiseán nuair a léim Feirmeoir Ó Síocháin agus a mhadraí amach air de phreab ó thaobh thiar de na sceacha. Ba léir do Mhactíre nárbh é seo an t-am chun comhrá cneasta a dhéanamh faoin aimsir is na barra agus a leithéid. Chaith sé uaidh a chiseán agus streachail sé suas an clái. Clái ard ba ea é, agus sular shroich sé an barr tháinig bata an fheirmeora anuas ar a dhroim arís agus arís eile, agus bhain an dá mhadra caorach greim as a rúitíní chun é a dheifriú. Rith sé abhaile, agus bhí an lardrús chomh folamh roimhe agus a bhí sé an uair dheireanach a d'fhéach sé isteach ann.

Bhí sé stiúgtha leis an ocras an tráthnóna sin nuair a thug sé aghaidh ar an bPortach Donn chun breith ar Bhanbh Beag ar a bhealach abhaile dó siúd. Stad sé ar chiumhais an Phortaigh, agus ní ligfeadh an eagla dó dul níos sia mar gheall ar na heascaí dainséaracha a raibh a gcúldoirse san Astráil. Las sé a phíopa agus shuigh sé síos ar cheann de na fóid mhóna a bhí thart timpeall air, ag iarraidh plean a cheapadh chun breith ar Bhanbh Beag.

Nuair a shroich Banbh Beag teach a sheanathair fuair sé an tseanmhuc chomh cancrach agus a bhí riamh. Thug sé an nuacht go léir dó ón saol lasmuigh den Phortach: breitheanna, cóisirí is básanna, agus conas mar a d'éirigh leis féin bob a bhualadh ar Mhactíre agus nár éirigh le hUncail Barnaí.

Bhí gach aon ghal as a phíopa mór ag an tseanmhuc, gach gal acu níos fíochmhaire ná a chéile.

"Bhí a fhios agam i gcónaí riamh nach raibh splanc d'eagna chinn ag an Uncail sin agatsa, ach an oiread le préachán. Beag an seans ag bainbh gan eagna chinn maireachtáil an seachtó

bliain na laethanta seo, agus an pinsean seanaoise a tharraingt. Murarbh i mbrú-bhruthaire Mhactíre é, is é is dóiche ná a chéile gurbh é pota na gcanabhlach a bhí i ndán d'Uncail Barnaí."

"Fíor duit, a sheanathair," a dúirt Banbh Beag leis.

"D'iarr mé air an t-uaireadóir órga sin aige a thabhairt dom sular imigh sé leis ach ní thabharfadh," arsa an tseanmhuc. "Dúirt sé gur theastaigh sé uaidh i dtreo is go mbeadh a fhios aige nuair a bheadh sé in am aige dul ar bhord a loinge. Is ait an long ar imigh sé ar bord uirthi, ceart go leor."

Thóg Banbh Beag uaireadóir Uncail Barnaí as a phóca agus thug sé dá sheanathair é.

"Seo duit é, a sheanathair," a dúirt sé. "Bhí a fhios agam go raibh dúil agat ann, agus thug mé chugat é."

Bhí ar intinn ag Banbh Beag an t-uaireadóir a choimeád dó féin, agus, go dearfa, is maith a bhí sé tuillte aige, ach nuair a thuig sé go raibh dúil chomh mór sin ag a sheanathair ann thug sé dó é, agus fáthadh an gháire air le linn scaradh leis.

"Maise, a thaisce agus a stóirín, is fiú dosaen de mo ghaolta eile tú!" arsa a sheanathair. "Caithfidh mé rud éigin a thabhairt duit ina chúiteamh seo. An bhfuil aon rud anseo anois ar mhaith leat é a bhreith abhaile um thráthnóna?"

D'fhéach Banbh Beag an doras amach, agus chonaic sé coileach péacóige ar an bhfaiche ag déanamh mórtais dá eireaball ildathach a bhí cosúil le tuar ceatha, faoi mar a bheadh sé ag súil leis an saol mór a theacht agus giní an t-ortalach a íoc as giotáí de.

"Ba mhaith liom ceann d'uibheacha na péacóige sin, a sheanathair, má tá ceann le spárail agat," a dúirt sé.

Chuaigh toit a phíopa suas soc na seanmhuice in ionad síos, agus thosaigh sé ag plobarnail is ag sraothartach chomh treascrach sin gur dhóbaír dó an fáinne a réabadh dá shrón.

"Seo, seo, seo!" ar seisean, nuair a tháinig sé chuige féin. "Ní bheireann coiligh phéacóige uibheacha. Ní bheireann sa tír seo, pé ar domhan é. Is iad na cearca péacóige a bheireann na huibheacha thart ar an limistéar seo. Cén sórt scolaíochta atá á fháil ag bainbh bheaga na laethanta seo? Uibheacha coiligh, ar m'anam! Tut, tut, tut!"

Nuair a chuir Banbh Beag chun dul abhaile bhí ubh bhreá chearc phéacóige ina chiseán aige. Shiúil sé trasna an Phortaigh Dhoinn trí na heascaí dainséaracha ar an gcosán rúnda. Nuair a tháinig sé slán as, stad sé agus ghlinnigh sé thart timpeall air go cúramach, ach ní raibh Mactíre le feiceáil aige in aon áit.

“Cuirfidh mé geall go bhfuil sé sa bhaile ag lí na gcréachtaí a fuair sé ó Fheirmeoir Ó Síocháin agus a mhadraí,” a dúirt Banbh Beag leis féin, ag déanamh maolgháire le neart sásaimh is sonais.

Chonaic sé bothán déanta d’fóid mhóna, cosúil le híoghlú Eisceamach, ar chiumhais an phortaigh, agus stop sé chun breathnú air.

“Is ait liom sin,” a cheap sé. “Ní raibh a leithéid ann ar maidin.”

Le linn dó seasamh ag breathnú air, bhog an díon agus phreab ceann Mhactíre aníos.

“Is é do bheatha, a Bhainbh Bhig! Tá súil agam go bhfuil tú láidir folláin,” arsa Mactíre.

“Táim agus folláin, go raibh maith agat, a Mhactíre. An bhfuair tú lán do chiseáin d’uibheacha traonach?”

Tháinig rinn cholgach ar Mhactíre.

“Bhí luíochán déanta ag an bhFeirmeoir Ó Síocháin romham, é féin agus a mhaistíní gan mhaith. An tusa a sceith orm leis, a Bhainbh Bhig?”

“A thiarcais, a Mhactíre, cén fáth a ndéanfainn a leithéid?” a d’fhiafraigh Banbh Beag.

“Mar sin é an saghas bainbh bhig tú,” arsa Mactíre, ag léim as an íoghlú.

“Bhí mé ag tabhairt cuairte ar mo sheanathair agus thug sé ubh phéacóige dom,” arsa Banbh Beag. “Féach!”

Sháigh sé a chrúbín isteach sa chiseán agus thaispeáin sé do Mhactíre í.

“Mium, mium!” arsa Mactíre go craosach, ag baint smeachadh as a liopaí. “Nuair a bheidh tusa alptha agam don tae déanfaidh an ubh phéacóige sin bricfeasta blasta dom.”

“Tig leat mise a ithe,” arsa Banbh Beag de liú ard. “ach dar

gruaig mo smigín-smig-smig ní bhlaifidh tú m’ubh phéacóige!”

Leis sin, chaith sé an ubh uaidh go hard san aer. Theilg Mactíre é féin ina diaidh agus cheap sé í sular shroich sí an talamh. Bhí sé ag rith chomh mear sin agus ag glinniúint chomh géar ar an ubh nár thug sé faoi deara cá raibh a thriall, agus sios leis go básta in easca. Bhí sé greamaithe agus é á shlogadh go righin.

“Ó tar i gcabhair orm, a Bhainbh Bhig, táim ag dul faoi!” a bhéic Mactíre, mar mactíre scanraithe i mbarr a chéille ba ea é anois.

Sheas Banbh Beag ar chiumhais na heasca.

“Caith amach chugam m’ubh phéacóige,” a d’ordaigh sé.

Chaith Mactíre an ubh chuige láithreach.

“Deifir! Corraigh ort!” arsa Mactíre ag déanamh olagóin. “Tá tóin na heasca seo san Astráil.”

“Tá a fhios sin agam,” arsa Banbh Beag. “Cónaíonn m’Aintín Maighréad in Melbourne. Abair léi go raibh mé ag cur a tuairisce nuair a shroichfidh tú é. Turas sona duit agus slán leat, a Mhactíre!”

Agus chuir Banbh Beag an ubh isteach ina chiseán go cúramach, agus bhailigh sé leis abhaile ar sodar chun í a bhruith le haghaidh a shuipéir.

Dhá lá ina dhiaidh sin bhí Banbh Beag ag glanadh a fhuinneog thuas an staighre nuair a chonaic sé Mactíre ag gabháil an bóthar chuige. Cheap sé gur thaibhse a bhí ann go dtí gur oscail Mactíre geata an ghairdín. Thuig sé ansin go raibh Mactíre beo, mar nach mbuairfeadh taibhse a cheann ag oscailt an gheata nuair a d'fhéadfadh sé é a léim go héasca.

"Haló, a Mhactíre," arsa Banbh Beag. "Cheap mé go raibh tú ag piocadh pócaí cangarúnna san Astráil."

"Ní haon bhuíochas duitse nach bhfuilim," a dhrann Mactíre, "agus an cleas gránna a d'imir tú orm. Níor mhór ceithre thobán d'uisce te agus deich mbloc gallúnaí le go mbeadh boladh measartha uaim arís."

"Déanfaidh an níochán maitheas duit, a Mhactíre," a dúirt Banbh Beag leis.

"Ceithre níochán," a ghearáin Mactíre, agus ghabh creathán tríd.

"Níos fearr fós," arsa Banbh Beag. "Agus conas a tháinig tú slán as an easca?"

"Ó! Tháinig mé as go han-chliste," a mhaígh Mactíre. "Oscail an doras agus inseoidh mé an scéal uile duit."

"Ní osclóidh mé, go raibh maith agat," arsa Banbh Beag. "Is féidir liom tú a aireachtáil go breá mar a bhfuil tú."

"Is dócha más éigean dom béiceadh gur éigean dom béiceadh," a ghearáin Mactíre. "Agus murach gur éirigh do ghabhar a bheith

ag dul an bealach nuair a bhí mé san easca ní bheinn in ann fiú amháin cogar a dhéanamh anois, agus mar sin de ba cheart dom a bheith buíoch, is dócha."

Rinne Banbh Beag machnamh agus machnamh ach theip air a thuiscint conas a d'fhéadfadh gabhar Mactíre a thógáil as easca.

"Ahá, a Bhainbh Bhig," arsa Mactíre, ag déanamh mórtais arís, "ní mór inchinn iontach a bheith ag duine chun teacht slán as easca faoi mar a rinne mise."

Cheap Banbh Beag dá mbeadh inchinn chomh hiontach sin ag Mactíre nach rachadh sé isteach san easca in aon chor, ach bhí sé lách a dhóthain gan é sin a rá le Mactíre.

"Ní bhfuair mise aon chuid dá dhua," arsa Mactíre. "Ní raibh le déanamh agam ach mo chasóg a bhaint díom, i a chaith-eamh in airde ar adharca an ghabhair agus greim agam ar na muinchillí i gcónaí. Ansin tharraing an mac macánta sin agus tharraing sé agus tharraing sé, agus phreab mé amach mar a dhéanadh corc as buidéal."

"Ba dheas ón ngabhar é," arsa Banbh Beag. "Tá súil agam gur ghabh tú buíochas leis."

"Gan dabht ghabh mé buíochas leis sular ith mé é," arsa Mactíre.

"D'ith tú é!" arsa Banbh Beag.

"Bhí ocras orm, tá a fhios agat," arsa Mactíre, "agus ní fhéadfainn fóid mhóna a ithe. Tar éis an tsaoil, ní tine mé."

Bhí a fhios ag Banbh Beag dá mba thine Mactíre go mbeadh sé rósprionlaithe chun fiú amháin ubh a bhruith d'aon duine ach é féin.

"Tá mo chlog stoptha," a dúirt sé le Mactíre. "An bhfuil a fhios agat cad a chlog é?"

Tharraing Mactíre uaireadóir an ghabhair amach agus chonaic sé go raibh sé cúig nóiméad chun a dó. Bhí sé ar tí an t-am ceart a rá nuair a chuimhnigh sé ar an nós cráite a bhí ag Banbh Beag éirí amach níos túisce ná mar a bhí socraithe acu.

"Tá sé díreach leathuair tar éis a dó, a Bhainbh Bhig," a dúirt sé.

Ghabh Banbh Beag buíochas leis.

“Ó, a Bhainbh Bhig,” arsa Mactíre, “ar chuala tú trácht thar leipreachán i gcoill Uí Mhurchú?”

“Bhí rud éigin á rá ag Fear an Phoist faoi inné,” arsa Banbh Beag. “An bhfaca tusa an leipreachán, a Mhactíre?”

“Ní fhaca mé é,” arsa Mactíre, “ach d’airigh mé mionbhuillí a chasúir sa choill ar maidin.”

“Cén fáth nár rug tú greim air agus a chroca óir a bhaint de?” a d’fhiafraigh Banbh Beag.

“Ní mór beirt le breith ar leipreachán, tá sé chomh sleamhain sin,” arsa Mactíre. “Sin é an fáth gur mhaith liom tusa a theacht in éineacht liom maidin amárach, agus gheobhaidh tú leath den chroca óir duit féin.”

“Ní dhéanfadh leathchroca óir aon dochar dom anois díreach, nó fiú amháin ceathrú croca,” a dúirt Banbh Beag leis. “Cathain a bhuailfidh tú isteach chugam?”

“Beidh mé anseo ar a deich a chlog,” a gheall Mactíre.

Ar a naoi a chlog maidin lá arna mhárach chuaigh Banbh Beag go coill Uí Mhurchú chun breith ar an leipreachán. Ghluais sé go socair faoi na crainn agus chuardaigh sé an choill ó bhun go barr, ach ní raibh tasc ná tuairisc ar an ngréasaí beag sí a raibh mionbhuillí a chasúir cluinte ag gach aon duine eile sa pharóiste, de réir dealraimh, ach amháin ag Banbh Beag féin. Bhí sé ar tí filleadh abhaile nuair, gan rabhadh gan fógra, thosaigh na mionbhuillí taobh thiar de thor dlúth cuilinn ar an taobh deas. Sheas Banbh Beag gan chorraí, chomh righin le saighdiúir luaidhe, agus cluas le héisteacht air. Cnag-cnag-cnag-cnag a chuala sé, díreach faoi mar a bheadh mionchasúr sí ag deisiú mionbhróg sí. D’éalaigh sé chuig an tor ar bharraicíní a chos agus thug sé spléachadh fáilí timpeall air, réidh chun áladh a thabhairt ar an ngréasaí sí agus ar a chroca óir. Ach, faraíor, ní raibh aon leipreachán ann, ná aon bhróga sí, ná aon chroca óir. Ní raibh ann ach smólach mór méith ag briseadh tithe seilidí ar chloch chun a bhricfeasta a aimsiú.

“A thiarcais!” arsa Banbh Beag leis féin, “agus sin é an leipreachán a chuala gach aon duine! Beidh daoine ag déanamh

crocaí óir de phoigheacháin seilidí go lá dheireadh an tsaoil.”

Lig sé é féin anuas ar dhair fholamh, ag breathnú le haoibhneas ar an smólach ag caitheamh a bhriceasta siar gan fuadar gan fústar, nuair a thosaigh puch fada buí ag rince os comhair a aghaidhe agus ag déanamh fuaimeanna feargacha mar a dhéanfadh inneall fuála, chun a chur in iúl nár thaitin sé leis in aon chor Banbh Beag a bheith ag cuimilt den chuid áirithe sin den chrann áirithe sin. Thuig Banbh Beag ar an bpointe gur bhaolach go gcuirfeadh an puch fada feargach cealg fhada fheargach ann, agus bhog sé i leataobh. Ansin chonaic sé gurbh amhlaidh a bhí a dhroim leis an mbealach isteach go dtí cuasnóg na bpuch istigh sa seandair.

Chuaigh an puch ag dordán thart ar cheann Bhainbh Bhig ag tabhairt rabhaidh dó gan a leithéid a dhéanamh arís, agus ansin isteach leis ar nós urchair.

Leis sin, chonaic Banbh Beag Mactíre chuige faoi na crainn, agus ó tharla nach raibh aon deis aige ar dhul i bhfolach rith sé ina choinne.

“Brostaigh! Brostaigh, a Mhactire!” a liúigh sé. “Tá an leipreachán gafa agam duit! Corraigh ort sula n-éalaíonn sé uainn!”

“Cá bhfuil sé, a Bhainbh Bhig?” a d’fhiafraigh Mactíre, agus an bheirt acu ar cosa in airde faoi dhéin na darach.

“Chonaic mé an leipreachán,” arsa Banbh Beag go corraithe, “agus thug mé sciúird faoi ach chonaic sé ag teacht mé agus léim sé isteach ansin.”

Agus shín sé crúibín i dtreo an phoill arbh é an bealach isteach go cuasnóg na bpuch buí é.

“Cén fáth nár sháigh tú do chrúibín isteach ina dhiaidh?” a d’fhiafraigh Mactíre, ag crapadh suas a mhuinchille.

“Rinne mé freisin,” arsa Banbh Beag, “ach tá sé róghairid ar fad ar fad.”

“Tá lámh fhada agamsa,” a mhaígh Mactíre, “agus piocfaidh mise amach é go héasca. Féach féin ormsa, a Bhainbh Bhig!”

Sháigh sé a lapa isteach go gualainn agus thosaigh sé ag smúracht thart ar lorg an leipreacháin. Thosaigh na pucha ag

béiceadh le neart feirge nuair a mhothaigh siad an dorchadas anuas ar a dteach chomh luath sin ar maidin.

“Tá sé anseo ceart go leor,” arsa Mactíre. “Tig liom é a chluinstin ag tógáil cambúis.”

“Lig dó, a Mhactire!” arsa Banbh Beag. “Ag iarraidh thú a scanrú atá sé.”

“Tá sé tar éis a mheana gréasaí a shá isteach i mo lapa,” arsa Mactíre.

“Níl ann ach meana beag, a Mhactire,” arsa Banbh Beag, á chur ar a shuaimhneas. “Beir greim ar chúl a mhuiníl air agus is garr go mbeidh a chroca óir againn.”

“Feictear dom go bhfuil mo lapa trí thine anois, a Bhainbh Bhig,” a chaoin Mactíre.

“Conas a d’fhéadfadh do lapa a bheith trí thine agus gan oiread is sláimín deataigh le feiceáil?” arsa Banbh Beag. “Tabhair faoi níos déine agus is linn an t-ór!”

Ach níor fhéad Mactíre cur suas leis an bpian a thuilleadh agus tharraing sé amach a lapa. Go géar ar a thóir tháinig reisimint puch buí le cealga nochta. Níor stad siad chun aon cheisteanna a chur ach phreab siad anuas díreach ar Mhactire. Baineadh ruabhéic scanraidh as agus theith sé lena anam as an gcoill, agus slua fada cealgach lena shála; slua a d’éirigh níos faide agus níos buí agus níos cealgaí de réir mar a chuaigh na pucha a bhí ag filleadh abhaile ó na páirceanna isteach leo chun spórt a dhéanamh.

Bhí Banbh Beag sna trithí dubha le gáire ag féachaint ar Mhactíre agus ar na pucha nimhneacha ag imeacht as radharc de dhroim an chnoic. Níorbh fhiú brobh leis nach raibh croca óir an leipreacháin faighte aige. Is fearr gáire maith ná croca óir aon lá den tseachtain, a dúirt sé leis féin, rud a chruthaíonn gur bhanbh eagnaí críonna amach is amach a bhí i mBanbh Beag.

Lá amháin chuaigh Banbh Beag amach ag spaisteoireacht ar chiumhais na habhann, agus chonaic sé mactíre beag iasachta ina shuí ar an mbruach ag caitheamh bataí isteach san uisce.

“Cé hé tusa, a mhaicín?” a d’fhiafraigh Banbh Beag.

“Is mise Mactíre Óg agus is é Mactíre m’uncail,” arsa an maicín.

“Ó!” arsa Banbh Beag, mar nior thaitin sé leis go raibh níos mó ná an t-aon mhactíre amháin i gcampa ar leac a dhorais.

“Tháinig mé trasna na sléibhte inné chun seachtain a chaith-eamh le m’uncail,” a dúirt Mactíre Óg leis.

“Cá bhfuil d’uncail anois?” a d’fhiafraigh Banbh Beag.

“Bhi gé aige dá dhinnéar agus tá sé ag ligean néil as a cheann,” arsa Mactíre Óg. “Tagann codladh air i gcónaí tar éis gé. B’éigean dom an teach a fhágáil mar gheall ar a shranna. Bíonn siad go huafásach ar fad, mar a bheadh cath, agus marcshluaite ag tabhairt fogha faoina chéile.”

“Nach mbíonn sé ag srannadh san oíche?” a d’fhiafraigh Banbh Beag.

“Ní raibh sé faoi bhaile aréir,” a dúirt Mactíre Óg. “Sin faoi deara gé a bheith againn don dinnéar. Ní shiúlann géanna an doras isteach chugat na laethanta seo as a gconlán féin, tá a fhios agat.”

“Sin é an rud is measa faoi ghéanna,” arsa Banbh Beag, “iad a bheith chomh héisealach sin.”

“Dúirt Uncail go raibh sé ag súil le muiceoil dheas rósta don dinnéar uair éigin sula bhfillfidh mé abhaile go dtí mo theach féin,” arsa Mactíre Óg. “Caithfidh tú a bheith páirteach sa bhéile sin nuair a thiocfaidh sé.”

“Ní háil liom aon ghealltanais a thabhairt a mbeidh mé ar mo dhícheall chun é a bhriseadh,” a dúirt Banbh Beag leis. “Ach táim buíoch díot as an gcuireadh mar sin féin.”

Chaith Mactíre Óg bata isteach san abhainn, agus choinnigh sé súil air ag imeacht leis an sruth go dtí gur imigh sé as a radharc.

“Ní fhaca mé abhainn riamh go dtí seo,” ar seisean. “An áit ina bhfuil cónaí ormsa i measc na sléibhte tá sé thar a bheith gruama, gan loch, gan sruthán, gan rud ar bith. Ní féidir leat thú féin a fhliuchadh ann ach amháin nuair a chuireann sé báisteach.”

“Ní foláir nó tá sé gruama amach is amach,” arsa Banbh Beag, mar nár bh fhéidir leis ceantar gan abhainn ag rith tríd a shamhlú dó féin.

Thosaigh Banbh Beag ag bogadh leis faoi dhéin a thí féin.

“Slán agat, a Mhactíre Óig,” a dúirt sé. “Bain taitneamh as do laethanta saoire.”

“Slán leat agus go raibh maith agat,” arsa Mactíre Óg, mar bíonn mactírí óga béasach go leor go dtí go n-éiríonn siad mór.

Lean Mactíre Óg leis ag imirt go sona leis na bataí beaga agus leis an uisce, agus toisc nach raibh aon taithí aige ar aibhneacha d’éirigh sé míchúramach agus thit sé i ndiaidh a chinn isteach san áit ba dhoimhne. Ní raibh snámh aige agus bhí sé ag dul faoi den tríú huair nuair a chonaic sé Fear an Phoist ag teacht an treo ar bhrúach na habhann, agus a shlat iascaigh ina láimh aige.

“Tarrtháil, a dhuine uasail!” a liúigh sé. “Déan tarrtháil orm! Táim i mbaol báite!”

Ní raibh snámh ag Fear an Phoist ach oiread mar nár éiligh Oifig an Phoist snámh air riamh ach rothaíocht amháin, ach thóg sé a shlat iascaigh agus chaith sé an dorú amach, agus chuir sé an duán i Mactíre Óg díreach nuair a bhí sé ag dul faoi. Ceart go leor, is i muineál Mhactíre Óig a chuir sé é, ach b’fhearrde

Mactíre Óg é Fear an Phoist a bheith á tharraingt chuige ar an mbealach sin beo, ná é a bheith á tharraingt isteach gan phian agus é marbh.

Ghearr Fear an Phoist an duán as muineál Mhactíre Óig agus dúirt sé leis rith abhaile ar a dhicheall agus a iarraidh ar a Uncail beagán aire a thabhairt dó le buadán agus iodaín.

Ní ligfeadh an scanradh do Mhactíre Óg fiú amháin buíochas a ghabháil le Fear an Phoist, agus bhailigh sé leis de sciúird reatha abhaile trasna na bpáirceanna agus é ag gol go fuíoch.

Seachtain ina dhiaidh sin bhí Banbh Beag ar tí suí chun sciobas bainne agus toirtíní suibhe a chaitheamh nuair a chuala sé cnag ar an doras. Cé a bheadh ann ach Fear an Phoist agus cuma bhuartha thoistiún-le-híoc ar a aghaidh mhacánta.

“An bhfuil aon rud cearr, a Fhear an Phoist?” a d’fhiafraigh Banbh Beag.

“Gach aon rud,” a dúirt Fear an Phoist go héagointeach. “Sin atá cearr. Gach aon rud.”

“An bhfuil tinneas fiacaile ort?” a d’fhiafraigh Banbh Beag de.

“Ba é ba bhréa liom dá mbeadh,” arsa Fear an Phoist, “mar ní chosnódh sé sin orm ach an léan agus an ciapadh a gheobhainn ag déanamh mo bhealaigh isteach go cathaoir an fhiacóra. Anois tá dealramh air go gcaithfidh mé céad punt a sholáthar, agus níl a fhios agam, fiú amháin, cá háit faoin spéir ar cheart dom tosú á chuardach.”

“Go bhfóire Dia orainn!” arsa Banbh Beag. “Is mór an méid airgid é sin! Cad é an gnó atá agat de, a Fhir an Phoist?”

“É a thabhairt do Mhactíre,” arsa Fear an Phoist.

“Do Mhactíre?” arsa Banbh Beag, agus é in amhras go raibh sé ag aireachtáil i gceart.

D’fhéach Fear an Phoist air go brónach.

“An cuimhin leat an nia sin leis, Mactíre Óg, a thit isteach san abhainn seachtain ó shin, agus ar tharraing mise amach le mo shlat iascaigh é?”

“Is cuimhin go deimhin,” a dúirt Banbh Beag. “Chuala mé an scéal uile. Nach leis a bhí an t-ádh gur tháinig tusa an treo ag an am sin díreach!”

“Is mór is trua liom anois nár tháinig mé an treo go dtí lá arna mhárach,” arsa Fear an Phoist. “Deir Sean-Mhactíre go raibh Mactíre Óg in ann teacht i dtír go héasca uaidh féin, agus ós rud é gur stróic an duán a mhuineál tá Sean-Mhactíre ag cur an dlí orm agus ag éileamh damáistí céad punt.”

“Nár airigh aon duine Mactíre Óg ag glaoch ar chabhair?” a d’fhiafraigh Banbh Beag.

“Duine ná daonnaí níor airigh, ach mé féin amháin. Nach mí-ámharach an mac mé, go bhfóire Dia orm! Gach uile dhuine ar dhroim an domhain mhóir bhraonaigh in áit éigin eile an nóiméad sin,” a dúirt Fear an Phoist.

Bhí an-trua ar fad ag Banbh Beag d’Fhear an Phoist mar duine deas lách ba ea é, a dhéanadh gar don phobal le litreacha a shacadh trí bhoscaí litreacha go moch gach maidin go féilteúil cibé acu fliuch fuar an aimsir, agus gach aon duine eile soiprithe go te ina leaba.

“An ndeachaigh tú i gcomhairle le fear dlí?” a d’fhiafraigh Banbh Beag.

“Chuaigh, ach ba é a chomhairle dom go gcaillfinn an chúis d’uireasa finnéithe,” arsa Fear an Phoist go croibhrúite. “Cara le Mactíre é, is é is dóiche ná a chéile. Col ochtar, b’fhéidir. Ní bhionn fir dlí iontaofa.”

“Ní chaillfidh tú an chúis,” a dúirt Banbh Beag. “Measaim go dtig liomsa scéim Mhactíre a chur ó rath air.”

“Maise, beannacht Dé ort, a Bhainbh Bhig!” arsa Fear an Phoist óna chroi. “Má thig leat cabhrú liom dath na ndaol a fhágáil ar an gcladhaire Mactíre sin déanfaidh mise a dhá oiread litreacha agus beartáin a sheachadadh duit gach uile lá ach amháin nuair a bhím ar mo laethanta saoire. Cuirfear cúirt orm Déardaoín seo chugainn.”

“Beidh mé ann,” a gheall Banbh Beag.

“Ní dhéanfaidh tú dearmad de, ar ndóigh?” arsa Fear an Phoist go himpíoch.

Rinne Banbh Beag gáire leis.

“Ar ndóigh, ní dhéanfaidh mé. Is buan í cuimhne an bhainbh bhig.”

Nuair a tháinig an Déardaoín bhí Teach na Cúirte lán go doras mar bhí go leor naimhde ag Mactíre agus go leor cairde ag Fear an Phoist (agus eatarthu ní raibh mórán slí d'aon duine eile) agus bhí siad uile ar bís féachaint conas a d'imeodh an chúis. Chnag an Breitheamh ar a dheasc le casúr beag adhmaid agus d'fhógair sé: "Mactíre in aghaidh Fhear an Phoist. Éileamh ar Dhamáistí Céad Punt mar Chúiteamh ar Dhíobháil do Mhionaoiseach, is é sin le rá, Mactíre Og."

D'éirigh Mactíre agus d'inis sé don Bhreitheamh go raibh a nia ag súgradh ar bhrúach na habhann nuair a thit sé isteach. Bhíodh an maicín céanna ag titim isteach in aibhneacha i gcónaí agus b'amhlaidh a bhí, de réir Mhactíre, nach raibh rud ar bith ab fhearr a thaitin leis ná titim isteach in aibhneacha. Dá dhoimhne an t-uisce ba ea ab fhearr, ní nárbh ionadh ó ba mhadra uisce é a athair baistí.

"Agus," a dúirt Mactíre, "nuair a bhí sé ar tí snámh go bruach tháinig Fear an Phoist ar an láthair agus chuir duán ann faoi mar ba bhreac nó ba bhradán é, nó rud éigin eile agus lanna air. Agus rud eile, cén fáth go mbeadh cead iascaireachta ag Fear an Phoist ar chor ar bith? Ní fheiceann tú iascairí ag dul ó dhoras go doras ag seachadadh litreacha."

"Tá brí leis an bpointe sin, a Mhactíre," arsa an Breitheamh, nach raibh aon mheas mór aige ar fhir phoist mar tharla gur bhillí is mó a bhíodh sna litreacha a chuiridís ina bhosca litreacha féin.

D'fhéach sé ar Fhear an Phoist agus d'fhéach Fear an Phoist go himníoch ar Bhanbh Beag.

D'éirigh Banbh Beag.

"Tá mise ag cosaint Fhear an Phoist, le toil d'onóra," ar seisean.

"Sea, a Bhainbh Bhig," arsa an Breitheamh, "an féidir leat an chúis chasta seo a réiteach?"

"Is féidir," arsa Banbh Beag, "agus go héasca. Níl le déanamh ach Mactíre Óg a chaitheamh isteach san áit is doimhne san abhainn, agus más féidir leis an bruach a bhaint amach gan chabhair íocfaidh Fear an Phoist an céad punt go sásta."

Thug Mactíre féachaint mhillteach ar Bhanbh Beag, agus dá mb'fhéidir d'fhéachaint an teach cúirte a chur tri thine bheadh boladh breá muiceola rósta le fáil láithreach bonn baill.

D'ardaigh an Breitheamh a bhréagfholt agus thochais sé a cheann.

"Ní holc an moladh é sin, a Bhainbh Bhig. Ar ndóigh, moladh an-mhaith é. Má shnámhann Mactíre Óg go bruach na habhann beidh Fear an Phoist sásta, tá súil agam. Agus mura féidir le Mactíre Óg snámh, tumfaidh lapa Mhactíre Mhóir isteach ina phóca agus íocfaidh sé cúig phunt leis an gCúirt as mo chuid ama a chur amú. Cad a deir tú leis sin, a Mhactíre?"

Chuimil Mactíre an t-allas dá éadan lena chiarsúr dearg breac.

"A dhuine uasail," ar seisean, "tá slaghdán trom ar mo nia i láthair na huairé agus ní fhéadfainn cead a thabhairt é a fhliuchadh arís. Éirím as mo chúiseamh in aghaidh Fhear an Phoist."

"Caithim amach an cúiseamh," arsa an Breitheamh.

Thosaigh gach aon duine, ach amháin Mactíre, ag gárthail agus sular thuig Banbh Beag cad a bhí ar siúl ardaíodh é ar ghuaillí Fhear an Phoist agus a chairde. Rugadh go buach é síos an tsráid go háit a raibh bord bhean Fhear an Phoist ag lúbadh faoi mheáchan lón bliana de chísti agus toirtíní torthaí agus glóthacha agus subha do Bhanbh Beag dá bhféadfadh sé fanacht ag mungailt an fad sin.

Ar ámharáí an tsaoil, níor fhéad.

Tugann Banbh Beag cuairt ar theach Mhactíre agus is ar éigean a thugann sé na cosa leis uaidh

Bhí Banbh Beag cromtha ar gheata a ghairdín ag faire ar na buíoga á bhfolcadh féin i smúit an bhóthair mar a dhéanaidís gach lá, nuair a tháinig Fear an Phoist anuas an cnoc ar nós na gaoithe, agus stad sé chun mionchomhrá a dhéanamh.

"A Fhir an Phoist," arsa Banbh Beag, "cén fáth a bhfolcann buíoga agus gealbhain iad féin i gcónaí i smúit in ionad uisce?"

Is annamh a théadh Fear an Phoist ag rothaíocht isteach i gceisteanna chomh domhain leis sin, agus mhéaraigh sé a smig go smaointeach.

"Déanann asail an rud céanna," ar seisean, faoi mar ba fhreagra é sin ar an gceist.

"Tá a fhios agam sin," arsa Banbh Beag, "ach cén fáth?"

"Is dócha nach eol dóibh a athrach," a dúirt Fear an Phoist leis. "Nó b'fhéidir gurb amhlaidh a thosaigh a sinsir, má bhí sinsir acu, á bhfolcadh féin i smúit sular cumadh uisce, agus gur tháinig sé chun a bheith de nós acu. Ba cheart go mbeadh mála mór litreacha le folmhú agat faoi mar atá agamsa, agus ní bheadh an t-am agat le bheith ag cur ceisteanna, agus gach uile mhadra sa pharóiste ag beartú greim a bhaint as do mhurnáin dá bhfaigheadh sé deis dá laghad é a dhéanamh."

"Beir bata láidir draighin leat," a mhol Banbh Beag dó. "Múinfidh sé sin do na madraí mallaithe úd meas a bheith acu ar fhear litreacha agus léinn. An bhfaca tú Mactíre le déanaí?"

"Casadh orm ar maidin é," a dúirt Fear an Phoist leis. "Ba

shearbh an tsúil a chaith sé orm. Chomh searbh le bláthach. Tá sé imithe thar an sliabh in éineacht leis an snámhóir Mhuir n'locht de nia sin atá aige, agus ní bheidh sé ar ais go dtí go déanach san oíche. Tá súil agam go gcoimeádfaidh siad ann é go deo na ndeor. Cladhaire cleasach é, an mactíre sin, nó níl mise in eolas mo litreacha."

Tháinig colg ar chroiméal mór dubh Fhear an Phoist nuair a chuimhnigh sé ar bhithiúntas Mhactíre, agus chuaigh sé ar dhiallait a rothair arís.

"Ba mhaith liom an lá a chaitheamh in éineacht leat féin agus na buíoga smúiteacha seo, ach caithfidh na litreacha seo bealach isteach a aimsiú sna boscaí litreacha cearta is cuma cén aird ghaoithe nó cén sórt aimsire atá ann. Slán agat go fóill!"

D'imigh Fear an Phoist leis síos an cnoc ar nós urchair, ag fágáil brat smúite ina dhiaidh mar ba ghnách, agus chuaigh Banbh Beag ar bogshiúl suas an bóthar gan triall aige ar aon áit faoi leith agus gan dada á dhéanamh aige a bhí socair aige gan a dhéanamh. Más rud é go bhfaca sé nead san fhál, ghliúc sé isteach inti féachaint an mó ubh a bhí ar gor, nó stad sé tamaillín ar chiumhais locháin ag féachaint ar na héisc ag croitheadh a n-eireaball faoi agus chuardaigh sé a phócaí ar lorg briosca fánach nó dhó, ach ní bhfuair sé aon cheann mar bhí siad go léir ite aige cheana féin.

Ansin, cé nach raibh coinne dá laghad aige lena leithéid, d'airigh sé é féin ag cromadh ar gheata Mhactíre, ag breathnú ar an doras dúnta gurbh fhearrde é brat péinte agus ar na fuinneoga a raibh glanadh de dhíth go dóite orthu.

"Teastaíonn ó Mhactíre teacht isteach i mo theachsa nuair a bhímse istigh ann," arsa Banbh Beag leis féin, "agus ní theastaíonn uaimse dul isteach ina theachsan nuair a bhíonn seisean istigh ann. Ar ndóigh, dul isteach nuair nach bhfuil sé istigh ann, scéal eile ar fad é sin, nach ea?"

Ní raibh aon duine thart le hargóint a dhéanamh ina aghaidh agus mháirseáil sé suas cosán an ghairdín faoi mar gurbh é féin a rinne an choincréit a shuaitheadh dó. Chas sé an murlán agus luasc an doras ar oscailt uaidh féin.

"Chu, chu!" arsa Banbh Beag, ag boltáil an dorais ina dhiaidh, "bhí Mactíre an-fhaillíoch gan a dhoras a chur faoi ghlas. D'fhéadfainnse a bheith i mo dhuine a rachadh díreach go dtí a chupard agus a d'íosfadh próca suibhe má tá a leithéid i gcupard Mhactíre, rud a bhfuil mé in amhras faoi."

Chuaigh sé díreach go dtí an cupard chun deimhin a dhéanamh de agus d'éirigh an croí ann nuair a chonaic sé ansin os comhair a shúl próca suibhe sú chraobh ar an tseilf. "SUBH SU-CRÉ" a bhí scríofa ar an bpróca ach níorbh fhiú le Mactíre riamh focail a scríobh ar fad nuair a bhí an bhri chéanna leo scríofa go gairid, agus pé scéal é ba chuma faoi litriú nuair ba shubh shú chraobh a bhí i gceist.

Chonaic sé freisin pláta ar a raibh carn mór de na cístí briosca bána a mbíonn cuma chomh deas blasta sin orthu faoi bhoinéad sú chraobh, agus ba mhilsede go mór iad gur le Mactíre iad. Ar ndóigh, bhí siad chomh milis sin gur imigh siad den phláta mar a leáfadh carn sneachta in oighean te. Mar a dúirt Banbh Beag leis féin, níor sheas siad an fód ina choinne ar chor ar bith sular neamhníodh iad, agus ní fada a mhair an próca suibhe ina ndiaidh ach oiread.

"Is maith is eol do Mhactíre conas soláthar do chuairteoir gan chuireadh," a dúirt Banbh Beag go sonasach agus é ag cur an phláta agus an phróca fholaimh ar ais ar sheilf an chupaird fholaimh. "Díreach cosúil le cupard Mhothar Hubbard anois. A thiarcais! Nach ar Mhactíre a bheidh an t-ionadh!"

Ansin chuaigh sé suas an staighre féachaint an raibh an radharc ó fhuinneog Mhactíre chomh deas leis an radharc óna fhuinneog féin. Bhí cathaoir luascáin sheascair taobh leis an bhfuinneog agus shuigh sé síos inti.

"Go deimhin féin, is maith le Mactíre an compord," a cheap Banbh Beag agus é ar luascadh anonn is anall, anonn is anall go dtí gur dhún caipíní a shúl air go tobann, agus bhí sé ina chnap codlata.

Nuair a dhúisigh sé chuimhnigh sé ar an áit a raibh sé agus d'fhéach sé amach an fhuinneog féachaint an raibh aon duine amuigh. Bhí, ambasa!

Bhí Mactíre ag gabháil cosán an ghairdin faoi dhéin a thí agus a chuid éadaigh bán le smúit an aistir. Sheas sé ina stangaire nuair a chonaic sé Banbh Beag ag breathnú anuas air.

“Haló, a Mhactíre,” arsa Banbh Beag. “Cá bhfuil do thriall?”

“Bhí ar intinn agam dul abhaile,” a dúirt Mactíre leis, “ach de réir dealraimh tá mé tar éis teacht go dtí do theachsa ina ionad. Nach mé an cloigneachán, ar ndóigh, ach bhí mé ag machnamh ar an bpróca álainn de shubh shú chraobh agus an pláta cístí atá agam do mo chuid tae.”

“A bhí agat,” arsa Banbh Beag, á cheartú.

“Cad a bhí agam?” a d’fhiafraigh Mactíre.

“Conas mar a thaitin do thuras trasna na sléibhte leat?” a d’fhiafraigh Banbh Beag de.

“Níor imigh mé trasna na sléibhte,” arsa Mactíre. “Casadh athair Mhactíre Óig orm ag teacht faoina dhéin agus thug mé an bobarún beag dó. Is beag mar a thaitin mo thuras liom, geallaim duit, gan dada lena ithe ar mo bhealach anonn agus níos lú fós ar mo bhealach anall. Máirseáil ocrais, sin a raibh ann!”

“Ligfinn rud éigin síos chugat ach níl pioc fágtha sa chupard,” a dúirt Banbh Beag.

“Ná bac tharat é,” arsa Mactíre. “Tá go leor agam i mo theach féin. Sea, beidh mé ag bogadh liom. Slán agat.”

“Feicfidh mé arís thú, a Mhactíre,” arsa Banbh Beag.

Nuair a tháinig Mactíre go geata an ghairdín arís stad sé agus bhain sé lán na súl as.

“A Bhainbh Bhig!” a ghlaigh sé, “cén dath atá ar gheata do ghairdínse?”

“Dath uaine,” arsa Banbh Beag.

“Sin a cheap mé,” arsa Mactíre. “Tá dath dearg ar gheata an tí seo.”

“Cén fáth nach mbeadh?” arsa Banbh Beag. “Tír shaor is ea í, tar éis an tsaoil.”

“Níl sí chomh saor sin,” a dúirt Mactíre leis. “Is i mo theachsa atá tú, tá a fhios agat!”

“Ní dúirt mise nach é do theachsa é,” arsa Banbh Beag. “Gabh isteach!”

Léim Mactíre go dtí an doras tosaigh ach fuair sé amach go raibh sé boltáilte ina choinne.

“Conas a thig liom gabháil isteach nuair atá an doras tosaigh boltáilte i mo choinne?” a bhéic sé.

“Bain triail as an doras cúil, más ea,” a mhol Banbh Beag dó.

“Níl aon doras cúil ann,” arsa Mactíre de dhrannadh.

“Céard faoi na fuinneoga thíos an staighre?” a d’fhiafraigh Banbh Beag de, ag iarraidh cabhrú leis, mar dhea.

“Tá barraí iarainn orthu,” arsa Mactíre.

“Tá go deimhin,” a d’aontaigh Banbh Beag leis. “Céard faoi theacht anuas an simléar?”

“Seans ar bith go bhfuil corcán mór uisce ar fiuchadh ar an tine agat?” a d’fhiafraigh Mactíre de go searbh.

“Tá go dearfa,” a dúirt Banbh Beag, “agus tá sé ag déanamh na súilíní is deise dá bhfaca tú riamh anois díreach.”

“Banbh beag gránna amach is amach tú,” arsa Mactíre. “Is dócha gur alp tú mo shubh shú chraobh agus mo phláta cístí go léir chomh maith?”

“Bhí smailc bheag agam, a Mhactíre,” a d’admhaigh Banbh Beag.

“Smailc bheag!” arsa Mactíre go searbhasach. “Is maith is eol dom céard is ciall le ‘smailc bheag’ agatsa. Gan faic na fríde fágtha ar an bpláta, nó faoi bhun an phláta ach oiread. Tá tú cosúil leis na muca uile, idir bheag mhór, ainnis alpach go dtí an blúire deireanach. Ach sin í an smailc dheireanach a bheidh agat, dar gruaig do smigín-smig-smig!”

Rith Mactíre go taobh an tí agus d’aimsigh sé géag mhór a bhí gearrtha aige mar chonnadh don gheimhreadh.

“Cad é an gnó atá agat den fhathach foraoise sin, a Mhactíre?” a d’fhiafraigh Banbh Beag.

“Is reithe cogaidh é,” arsa Mactíre, ag cur cár gáire air féin agus ag nochtheadh a fhiacra bána. “Tá mé chun an doras tosaigh a leagan leis.”

“Lean leat, a mhic ó,” arsa Banbh Beag. “Is é do dhoras tosaigh féin é, tar éis an tsaoil.”

“Is cuma cé leis é,” arsa Mactíre. “Ar mhiste leat an corcán sin a fhágáil ar an tine mar beidh mise do do shacadh isteach ann i gceann nóiméid nó dhó.”

Nuair a chuala Banbh Beag an chéad tuairt fhuaimneach ar an doras láidir darach rith sé go dtí an fhuinneog chúil thíos an staighre agus sháigh sé é féin tríd na barraí iarainn a bhí uirthi, agus ní raibh ann ach go raibh slí aige. Ceart go leor, d’fhág sé cnaipe cóta ina dhiaidh ach ó tharla cnaipí cóta a bheith i bhfad níos líonmhaire ná bainbh bheaga sa chuid seo den domhan ba róchuma leis an caillteanas. Ar ndóigh, ghabh sé a bhuíochas le Rí na Reann, agus a chúis sin go maith aige, as nach raibh dhá phláta cistí agus dhá phróca suibhe sa chupard ag Mactíre.

Rinne sé oiread sin gáire feadh a bhealaigh abhaile ag machnamh dó ar Mhactíre ag réabadh a dhorais féin, agus gan cistí ná subh shú chraobh ná Banbh Beag roimhe nuair a bhris sé isteach, gurbh éigean dó na deora a ghlanadh dá shúile trí huaire sular fhéad sé féachaint leis an eochair a chur isteach i bpoll na heochrach.

Léann Mactíre scéal faoi Chochaillín Dearg agus buaileann sé bob ar Bhanbh Beag

Bhí Mactíre ina shuí ina chathaoir luascáin chompordach le hais na fuinneoige thuas an staighre ag léamh faoi Chochaillín Dearg. Rinne sé maolgháire modartha nuair a tháinig sé go dtí an leathanach a léirigh conas a d'ith an mactíre an tseanmháthair, agus gur chuaigh isteach ansin sa leaba gléasta i léine oíche agus i mboinéad na seanmhná.

"An-scéal é sin gan dabht ar domhan," a dúirt sé leis féin. "Anois dá n-éireodh liomsa an bob blasta sin a bhualadh ar Bhanbh Beag nach mé a bheadh go bródúil áthasach!"

Thóg sé an teileascóp mairnéalaigh arbh le hUncail Barnaí é tráth agud dhírigh sé ar theach Bhainbh Bhig é. Tháinig Banbh Beag an doras tosaigh amach agus a chiseán siopadóireachta ar a chrúibín aige, agus thug an teileascóp éifeachtach chomh cóngarach sin é gur bhuail fonn láidir Mactíre é a alpadh ar an bpointe. Ina ionad sin thosaigh sé ag lí a bhéil go hocrach, agus choinnigh sé súil ghéar ar Bhanbh Beag. Chuir seisean an doras faoi ghlas agus d'ardaigh sé cloch taobh leis an bhfuinneog thosaigh agus chuir an eochair fúithi go fáilí.

"A thiarcais, nach é an t-amadán é Banbh Beag!" arsa Mactíre. "Táim cinnte gur ligeadh dó titim ar a cheann nuair a rugadh é, tá sé chomh trína chéile sin."

Lean sé ag faire ar Bhanbh Beag ag siúl leis síos an bóthar go dtí an tsráid faoi mar a bheadh an lá ar fad aige lena dhéanamh agus, ar ndóigh, bhí.

"Sea anois," arsa Mactíre, "dá mbeadh léine oíche agus boinéad agam d'fhéadfainn mo bhob blasta a bhualadh ar Bhanbh Beag."

Dhírigh sé a theileascóp i dtreo na sráide, agus léim sé as a chathaoir nuair a chonaic sé boinéad agus léine mhór oíche ar crochadh ceann ar gach taobh de léine fir ar an tsreang thuartha i ngairdín cúil Fhear an Phoist.

"Feictear dom go bhfuil bean Fhear an Phoist tar éis an scéal faoi Chochaillín Dearg a léamh freisin," a dúirt sé, agus scaoil sé leis féin ar cosa in airde síos an staighre agus an doras amach.

Nuair a shroich sé gairdín Fhear an Phoist d'fhéach Mactíre thart timpeall air go géar ach ní raibh aon duine le feiceáil. Thóg sé an boinéad is an léine oíche den tsreang agus ansin, de bhrí nár mhaith leis Fear an Phoist, thóg sé amach a scian phóca agus ghearr sé na cnaipí uile dá léine.

"Tabharfaidh sin le fios d'Fhear an Phoist gan gabháil thar mo theachsa lá i ndiaidh lae gan litir a shacadh isteach i mo bhosca litreacha," a dúirt sé faoina fhiacra.

Ansin chuaigh sé trasna na bpáirceanna go teach Bhainbh Bhig. Fuair sé an eochair faoin gcloch, d'oscail sé an doras, chuir sé an eochair ar ais i bhfolach agus bhuail sé isteach. Dhún sé an doras go bog réidh ina dhiaidh.

Tháinig Banbh Beag abhaile ón tsráid le ciseán lán, fuair an eochair agus d'oscail an doras. Bhí sé ag plabadh an dorais nuair a chuaigh sé an guth creathánach anuas an staighre chuige.

"An tú sin, a mhic?"

"M'anam!" a dúirt Banbh Beag leis féin, "ní foláir nó tá mo sheanathair tagtha ar cuairt chugam agus go bhfuil athrú ar a ghuth, mar ní aithneoinn ar aon chor é. B'fhéidir go bhfuil slaghdán ina shoc aige."

"Tá mé ag teacht, a Dhaideo!" a ghlaigh sé agus chuaigh sé suas an staighre go tapa.

Bhí na dallóga tarraingthe anuas nuair a bhuail sé isteach sa seomra, agus níor fhéad sé an té a bhí sa leaba a fheiceáil go soiléir.

"An tú mo Dhaideo?" a d'fhiafraigh sé.

“Ar ndóigh, ní mé, a mhic,” arsa Mactíre, agus gach aon ghal den phiopa aige. “Is mise do Mhamó.”

“Níor cheap mé go raibh Mamó agam,” arsa Banbh Beag.

“Tá go deimhin,” a dúirt Mactíre leis idir gal agus gal. “Tá Mamó ag gach banbh beag, fiú amháin ag bainbh bheaga ghránna agus, más iontach le rá é, is ag a leithéidisean a bhíonn na Mamónna is deise.”

“Bhi Mamó agam,” arsa Banbh Beag. “Bhi agus beirt Mhamó ach cailleadh iad sular rugadh mé.”

“Bhí beirt Mhamó agat agus fuair duine acu bás,” a chuir Mactíre i bhfios dó. “Mise an duine acu nach bhfuair bás.”

Agus shéid sé púir bhréan deataigh in aghaidh Bhainbh Bhig.

“Ní raibh a fhios agam go gcaitheadh Mamónna tobac,” arsa Banbh Beag agus an anáil i mbarr a shoic aige.

Rinne Mactíre sclogaíl smúiteach.

“Caitheann más mian leo maireachtáil an céad. Féach do Mhamó eile anois. Niorbh fhéidir léi cur suas le tobac in aon chor, agus cad a bhain di? Marbh! Chomh marbh le cloch, an tseanóinseach bhocht amaideach.”

Bhí Banbh Beag buartha toisc nár thosaigh sise ar thobac a chaitheamh freisin mar b'fhearr leis beirt Mhamó a bheith aige.

“An bhfanfaidh tú i bhfad, a Mhamó?” a d'fhiafraigh sé.

“Fanfaidh mé is dócha. Taitníonn an áit seo liom,” a d'inis Mactíre dó. “Is deas teolaí an chlúid í seo agus níl siopa an tobac rófhada ó mo phiopa. Caithfidh mé mí leat, a mhic.”

“Is eagal liom nach bhfuil ach an t-aon leaba amháin agam,” arsa Banbh Beag.

“Níl uaím ach an t-aon leaba amháin,” a dúirt Mactíre. “Ní bheadh ciall ar bith le codladh in dhá leaba agus an aois atá agamsa. Cad tá sa chiseán agat?”

Chuir Banbh Beag an ciseán ar an leaba.

“Subh shú chraobh agus borróga cuiríní agus glóthach oráiste agus punt risíní agus bloc d'uachtar oighir fanaile,” arsa Banbh Beag.

“Hurú, hurá!” a ghlaigh Mactíre. “Na sólais uile is fearr liom in aon chiseán amháin. Is iontach an banbh beag tú, a mhic!”

Agus dhealraigh a chuid fiacra fada sa seomra dorcha.

“Tá fiacra an-fhada agat, a Mhamó,” arsa Banbh Beag.

“Is amhlaidh is measa duitse é nuair a shuím chun dinnéir,” a dúirt Mactíre agus é ag gáirí. “Chonaic mé corcán mór sa chistin ar mo bhealach isteach dom. Síos leat anois agus cuir corcán uisce ar an tine, agus nuair a bheidh sé ar fiuchadh gabh aníos agus inis dom é. Seo é an lá ar a bhfolcaim mé féin gach mí. Sin é an chuid is measa de bheith críonna. Ní mór duit tú féin a ní chomh minic sin.”

Rith Banbh Beag síos an staighre, líon sé an corcán le huisce, agus chroch sé os cionn na tine é le fiuchadh.

Thiar sa tsráid chuaigh bean Fhear an Phoist amach go dtí a gairdín cúil agus chonaic sí go raibh an léine oíche agus an boinéad ar iarraidh ón tsreang. Thosaigh sí ag déanamh cabair-eachta le neart feirge. Rith sí go dtí a comharsa bhéal dorais agus d’fhiafraigh de bhean an Táilliúra an bhfaca sise aon duine á ngoid. Dúirt bean an Táilliúra nach bhfaca ach go raibh gearrchaile léi sa leaba thuas an staighre ag teacht chuici féin ón mbruitíneach, agus go gcuirfeadh sí ceist uirthi sin. Anuas léi i gceann nóiméid ar luas lasrach.

“Tá leaba mo Shílese taobh leis an bhfuinneog agus caitheann sí an lá ag breathnú amach tríthi,” arsa bean an Táilliúra. “Deir sí liom go bhfaca sí Mactíre ag dreapadh isteach i do ghairdín agus ag teacht amach agus rud éigin faoina ascaill aige. Choinnigh sí súil air agus chonaic sí é ag dul isteach i dteach Bhainbh Bhig.”

Chrap bean an Táilliúra suas muinchillí a blúis.

“Chonaic mé Banbh Beag ag siopadóireacht sa tsráid agus mar sin de ní foláir nó d’éalaigh Mactíre isteach ina theach fad agus a bhí sé sa tsráid. Mise á rá leat go bhfuil ar intinn ag an Mactíre úd díobháil a dhéanamh do Bhanbh Beag. Téanam ort! Baileoimid mná tí uile an limistéir le chéile agus múinfimid ceacht don chladhaire sin nach rachaidh as a chuimhne go deo!”

Bhí Banbh Beag ag coinneáil súile ar an uisce sa chorcán nuair a d’airigh sé na buillí ar an doras. D’oscail sé é, agus chonaic sé bean Fhear an Phoist, bean an Táilliúra, bean an tSaighdiúra, bean an Mhairnéalaigh agus fiche sórt eile ban céile brúite

ar a chéile ar leac a dhórais, agus scuab ina láimh ag gach bean acu.

“An bhfuil aon duine sa teach in éineacht leat, a Bhainbh Bhig?” a d’fhiafraigh bean Fhear an Phoist.

“Tá, tá seanchráin mhuice sa leaba thuas an staighre a deir gurb í mo Mhamó í,” a dúirt Banbh Beag léi.

“An bhfuil sí ag caitheamh mo léine oíche agus mo bhoinéid?”

“Ach conas a d’fhéadfadh sí a bheith ag caitheamh éadaí oíche leatsa más i mo Mhamó í?” a d’fhreagair Banbh Beag.

“Fastaím!” a liúigh bean Fhear an Phoist, “más í sin do Mhamó is mise an bhean is dathúla in Éirinn.”

“Ach is tusa an bhean is dathúla in Éirinn,” a d’fhógair Banbh Beag, mar bhí sé de nós aige an rud ceart a rá le mná uaisle i gcónaí.

D’airigh siad guth Mhactíre ar crith anuas an staighre chucu.

“An bhfuil an t-uisce te fós, a mhic?”

“Sin é Mactíre nó is bandiúc mise!” arsa bean Fhear an Phoist, ag rith suas an staighre dhá chéim in éineacht. “Tabharfaidh mise rud is teo ná uisce dó le mothú!”

“Cé hé sin?” a d’fhiafraigh Mactíre agus bean Fhear an Phoist ag teacht isteach sa seomra de sciortán.

“Mise Cochaillín Dearg,” arsa bean Fhear an Phoist, agus d’aon phaltóg éachtach amháin dá scuab rinne sí clár den bhoinéad ar a cheann.

Bhí Mactíre ar tí cromadh ar obair ar chiseán Bhainbh Bhig ach lig sé dó titim go deifreach nuair a thosaigh an scuab ag rince poirt ar a cheann agus ar a ghuailí. Léim sé amach as an leaba, rith síos an staighre agus an doras amach ar nós na gaoithe. Ach bhí na mná tí eile ag feitheamh leis ansin agus chonacthas dó go raibh an spéir ag radadh scuabanna in ionad fearthainne, agus é ag déanamh a sheacht ndícheall ar na cosa a bhreith leis.

Sheas Banbh Beag ag geata a ghairdín ag féachaint ar na scuabanna ag leadradh Mhactíre suas an bóthar go dtí a theach féin.

“Slán leat, a Mhamó!” a ghlaigh sé. “Tar ar cuairt chugam

arís uair éigin agus tabhair leat do léine oíche féin.”

Ansin bhuail sé isteach ina theach féin chun dul i mbun a chuid sólas sula mbeadh an t-uachtar oighir fanaile leáite ar fad ar fad.

Téann Banbh Beag ar Aonach an Phoic

Maidin bhreá Lúnasa shiúil Banbh Beag isteach sa sráidbhaile chun stampaí poist a cheannach. Casadh Fear an Phoist air ag teacht amach as Oifig an Phoist agus mála mór lán de litreacha ar a dhroim aige.

“Dia duit, a Bhainbh Bhig,” ar seisean. “Cheap mé go mbeifeá ar Aonach an Phoic ag baint taitnimh as an spórt, dála gach aon duine eile sa bhaile.”

“Chodail mé rófhada agus d’imigh an bus orm,” a dúirt Banbh Beag. “Cén fáth nach bhfuil tú féin ar an aonach, a Fhir an Phoist?”

Tharraing Fear an Phoist buille boise ar a mhála litreacha chun a chur in iúl dó féin chomh mór agus a chuir siad as dó.

“Is cuma aonach ann nó as, ní foláir na mic seo a shá isteach i mboscaí na litreacha. Níl aon chiall leis nuair nach bhfuil aon duine thart timpeall lena léamh. Dá mbeadh aonach i mo ghairdín cúil féin ní fhéadfainn a bheith ann chun taitneamh a bhaint as. De dhroim na genoc is in imigéin, sin é mo phortsa. Do mo chaitheamh féin i seirbhís mo thire atáim. Cnag-cnag! Cnag-cnag! Cnag-cnag!”

Léim sé ar a rothar agus suas an tsráid leis ag oibriú na dtroitheán go fíochmhar agus ag canadh go hard:

“Is trua gan mise ar Aonach an Phoic,
Nó ar chiumhais na habhann ag iascach bric;

B'fhearr liom sin ná mo dhroim faoi mhála
Is mo mhurnáin gearrtha ag madraí sráide."

Nuair a bhí Fear an Phoist imithe leis tháinig Tincéir an treo lena chapall agus a charbhán.

"Dia duit, a Bhainbh Bhig," arsa Tincéir. "Cén fáth nach bhfuil tú ar Aonach an Phoic?"

"Tá an lá róthe chun siúl agus tá an t-aonach deich míle ón áit seo," a dúirt Banbh Beag.

"Níl sé róthe chun a bheith ag marcaíocht," arsa Tincéir. "Is amhlaidh atá sé ar fheabhas ar fad chuici. Léim aníos anseo taobh liom agus tóg an meáchan de do chrúibíní."

Suas le Banbh Beag agus ghlac sé an srian. Lion Tincéir a phíopa agus thosaigh á chaitheamh. Siúd leo go réidh ar bogshodar faoin spéir ghorm agus cantain na bhfuiséog ina gcluasa; thar Dhroichead an Mhuilinn agus an abhainn ag clamhsán faoi mar a bheadh na clocha ag gortú a cosa; tríd na páirceanna agus na ba ag ardú a gcinn mhóra dhubha le breathnú orthu ag gabháil thar bráid.

"Is deas an modh taistil é seo, a Thincéir," arsa Banbh Beag. "Is fearr liom go mór carbhán ná gluaisteán."

"Is fearr le mo sheanbhean é freisin," arsa Tincéir, agus é ar a shuaimhneas ag séideadh fáinní deataigh in aghaidh na gréine. "Tá sí istigh ansin anois ar an leaba ag ligean néil as a ceann. Ní fhéadfá é sin a dhéanamh i ngluaisteán, ar ndóigh."

"Ní fhéadfá tine a adhaint i ngluaisteán ach oiread," arsa Banbh Beag.

"D'fhéadfá tine a adhaint ann ceart go leor ach gan a bheith rófhada ón mBriogáid Dóiteáin," arsa Tincéir. "An raibh tú riamh ar Aonach an Phoic, a Bhainbh Bhig?"

"Ní raibh mé," arsa Banbh Beag. "Bhí mé ró-óg chun dul ann anuraidh."

"An t-aonach is cáiliúla ar domhan," arsa Tincéir. "Tagann daoine chuige ó Shasana, ó Albain, ón mBreatain Bheag, agus fiú amháin ó Mheiriceá. An t-aon aonach is eol domsa ar a gcorónaítear pocán ina rí."

"Cén fáth in aon chor a gcorónaíonn siad pocán?" a d'fhiafraigh Banbh Beag de.

"Níl a fhios ag aon duine i gceart," arsa Tincéir. "Deir daoine gurb amhlaidh a chuir saighdiúirí Chromail isteach ar thréad gabhar nuair a bhí siad ag máirseáil gan fhios chun an baile a ionsaí, agus gur thug an fothram a rinne na gabhair an t-aláram do lucht cosanta Chill Orglan. Déarfainn nach mór an meas a bhí ag an Uasal Chromail ar ghabhair na háite seo ina dhiaidh sin."

"Ní mór an meas a bhí ag an Uasal Cromail ar aon duine san áit seo," a dúirt Banbh Beag.

D'ardaigh sé a shúile ón srian agus chonaic sé teach Mhactíre ar thaobh an chnoic. Rinne sé maolgháire agus dúirt leis féin: "Cuirim geall go mbeadh Mactíre cráite dá bhféadfadh sé mé a fheiceáil anois ag marcaíocht go galánta."

Ach bhí sé níos gaire dá namhaid ná mar a thuig sé. Sa nóiméad céanna sin bhí teileascóp Uncail Barnaí dírithe air ag Mactíre.

"Seo, seo, seo!" arsa Mactíre ag breathnú air. "Is cuma le daoine cé leo a ndéanann siad caidreamh na laethanta so. Féach Tincéir ag tabhairt an bhainbh bhig ghránna sin go dtí Aonach an Phoic in éineacht leis. Measaim go rachaidh mé ann mé féin chun súil a choinneáil ar imeachtaí. Rachaidh mé i mbannaí go bhfuil diabhlaíocht éigin faoin ngailseach bheag sin!"

Nuair a tháinig siad go dtí Cill Orglan stop Tincéir a charbhán taobh leis an abhainn, áit a raibh céad is fiche carbhán stadtha cheana féin. Tháinig ionadh agus alltacht ar Bhanbh Beag an oiread sin carbhán a fheiceáil in éineacht agus chomhair sé iad chun deimhin a dhéanamh de nach mearú súl a bhí air. Bhí siad uile ann fós nuair a chríochnaigh sé a chomhaireamh, mar aon le céad is fiche capall breac ag ithe an fhéir mhín taobh leo nó ag siúl trí uisce fionnuar na habhann, agus an oiread céanna madraí ar gach cuma agus méid agus dath ag rith timpeall i ngach aon bhall.

"A thiarcais!" arsa Banbh Beag. "Cad as ar tháinig siad sin go léir?"

“Seo iad mo chairde gaoil,” a dúirt Tincéir. “Tagann gach tincéir in Éirinn go dtí Aonach an Phoic, agus mura dtagann duine acu bíonn a fhios againn go bhfuil sé marbh, nó b’fhéidir níos measa fós as.”

“Ní raibh a fhios agam go raibh aon rud níos measa ná a bheith marbh,” arsa Banbh Beag.

“Níl don ghnáthdhuine,” arsa Tincéir, “ach is measa le tincéir a bheith i bpriosún, i bhfad ó na bóithre fada bána faoi luí na gréine agus na gaoithe. Má dhéantar breitheamh díotsa choiche, a Bhainbh Bhig, fainic an gcuirfeá príosún ar thincéirí!”

“Go deimhin is go dearfa ní chuirfidh mé,” a gheall Banbh Beag.

“Ar ndóigh, ní chuirfidh,” arsa Tincéir. “Imigh leat anois agus bain aoibhneas as an aonach. Tig leat an oíche a chaitheamh sa charbhán in éineacht linne. Tá leaba bheag bhreise agam atá an-luite leat.”

Siúd chun sodair le Banbh Beag feadh bhruach na habhann, trasna an droichid agus suas an cnóc go dtí cearnóg an bhaile.

Bhí ardán daichead troigh ar airde i lár na cearnóige, agus thuas ar a bharr bhí an Rí Poc ina sheasamh agus coróin dhaite anuas ar a chuid adharc. Bhí fídléirí ag seinm cornphíopaí. píobairí ag séideadh cora ceathrair, leanaí ag rince, cantairí bailéad ag canadh, fear bhord an áidh ag casadh a rotha ildaite, agus fear na targaide lena chuid aerghunnaí. Cheannaigh Banbh Beag cón ollmhór d’uachtar oighir agus sheas sé ag faire ar an bhfear láidir ag meá rotha cairte ar a smig. Nuair a chuir sé an roth ar ais ar an talamh bhuail gach aon duine bosa. Chuir Banbh Beag chun a chuid uachtar oighir a lí ach faraíor bhí an cón imithe óna chrúibin. D’fhéach sé thart timpeall air agus chonaic sé Mactíre taobh thiar de agus an cón ina lapa aige.

“Haló!” arsa Mactíre. “Is ionadh liom thú a fheiceáil anseo i lár lucht an tsiamsa.”

Bhí a fhios ag Banbh Beag nach mbeadh sé de dhánacht i Mactíre aon dochar a dhéanamh dó fad agus a bhí oiread sin daoine thart timpeall, agus thosaigh an ghruaig ar a smigin-

smig-smig ag crith le fraoch feirge faoi shoibealtacht Mhactíre agus a chón a ghoid uaidh.

“Tabhair an cón sin ar ais dom!” a d’ordaigh sé do Mhactíre.

Rinne Mactíre dradgháire leis agus chaoch sé súil dhonn go mall.

“An cón nó cána a dúirt tú?” a d’fhiafraigh Mactíre, ag baint casadh as an gcána ina lapa deas.

“Ghoid tú m’uachtar oighir!” a chuir Banbh Beag ina leith.

“Cad tá uait?” a d’fhiafraigh Mactíre, ag cur lapa lena chluais faoi mar a bheadh bodhaire bheag air, rud nach raibh mar d’fhéadfadh an cladhraice céanna an féar a aireachtáil ag fás.

“Uachtar oighir! Uachtar oighir!” a ghlaoigh Banbh Beag go feargach.

“Ní ceart duit a bheith ag béiceadh, a ruidín,” a dúirt Mactíre, ag séideadh faoi. “Déanfaidh sé dochar do do scornach, tá a fhios agat, agus níor mhaith linn aon ní a thitim amach do scornach bhreá bhlasta mar sin anois, cinnte nár mhaith!”

Níor thúisce na focail sin as béal Mhactíre ná mhothaigh sé lámh ollmhór ar a ghualainn. Bhain an lámh croitheadh chomh maith sin as gur ar éigean nár thit na fiacla amach as a bhéal, agus ní fiacla bréige a bhí ag mo dhuine, geallaimse duit. D’airigh sé guth tréan ag ligean búire ar nós toirní as . . . guth an fhir láidir.

“Chonaic mé tú ag goid uachtar oighir Bhainbh Bhig. Tabhair ar ais dó é láithreach, a bhithiúnaigh fhadshrónaigh!”

Thug Mactíre an t-uachtar oighir ar ais chomh tapa sin go gceapfadh duine go raibh sé ag dó poill ina lapa. Chaith an fear láidir cic ar thóin a bhríste ar Mhactíre a chuir ar teitheadh síos an tsráid é. Nuair a shroich Mactíre an cúinne stad sé agus bhagaí sé a lapa go fíochmhar ar Bhanbh Beag, chun a chur in iúl dó nach mbeadh an fear láidir mar chúl taca aige gach uile lá.

“An iomad mactírí ar fad atá sa tír seo,” arsa an fear láidir ag cur dranntáin as. “Sin é atá bun os cionn léi. Ba cheart dlí a dhéanamh go gcaithfí iad uile le gunna ar an gcéad amharc. Iad féin agus tiománaithe ólta. Caith iad uile, sin a deirimse.”

Dóbair do thiománaí míchúramach an fear láidir a chur as

gnó go deo an lá roimhe sin, agus bhí cochall air fós, ní nach ionadh.

Tháinig feirmeoir a bhí ag faire ar an aighneas anall chuig Banbh Beag agus thug sé bosóg ar ghualainn dó.

“Mo ghraidhin thú!” ar seisean. “Sheas tú an fód go maith in aghaidh an Mhactíre sin. Níl aon amhras ach gur banbh beag cróga tú. Ar mhaith leat gabhar?”

“Ba mhaith go deimhin,” arsa Banbh Beag. “Cá bhfuil sé?”

Shin an feirmeoir a mhéar i dtreo an Phoic ar a ríchathaoir.

“Siúd ansin agat é. Ní bhíonn focal as, agus dhéanfadh sé rud ort chomh fonnmhar agus dá mbeifeá ag íoc gini óir leis mar thuarastal. Beidh siad á thógáil anuas amárach nuair a bheidh deireadh leis an aonach agus tig leatsa é a bhreith abhaile leat.”

“Cad is ainm dó?” arsa Banbh Beag.

“‘Cromail’ an t-ainm a thugaim air,” arsa an feirmeoir. “Is cuma leis, de réir dealraimh, mar freagraíonn sé é go fonnmhar.”

Ghabh Banbh Beag buíochas leis an bhfeirmeoir agus rinne sé geábh siúil suas an tsráid ag lí a uachtair oighir. Bhrostaigh bean Fhear an Phoist amach as siopa borróg in éadan Bhainbh Bhig.

“Murab é Banbh Beag é!” a dúirt sí. “Dar mo choinsias, ní fhaca mé riamh thú ag féachaint chomh sásta leat féin. An amhlaidh a fuair duine éigin i Meiriceá bás agus d’fhág oidhreacht agat?”

“Fuair mé gabhar,” arsa Banbh Beag go bródúil.

“Gabhar! Nach duit is sona!” arsa bean Fhear an Phoist. “Ní bheidh bainne do do bhriceasta de dhíth ort fad agus atá sí sin agat.”

“Ní gabhar bainne-roimh-bhriceasta atá agam,” arsa Banbh Beag, “ach gabhar todóg-tar-éis-dinnéir. An Poc féin.”

“Tá sé sin níos fearr fós,” a dúirt bean Fhear an Phoist. “Tig leat diallait a chur air agus marcaíocht go dtí an tsráid ag siopadóireacht. Tá gach uile eolas ag m’fhear céile ar dhiallait. Bíonn seisean sa diallait gach uile lá ach amháin ar an Domhnach. Tá mé cinnte go bhfuil ceann le spárail aige in áit éigin.”

“Gheobhaidh mé an gabhar amárach nuair a thabharfar anuas as a ríchathaoir é,” a dúirt Banbh Beag léi. “Ach ná habair focal le haon duine faoi láthair. Ba mhaith liom é a theacht gan fhios ar Fhear an Phoist agus mo chairde eile.”

“Mo bhos ar mo chroí,” arsa bean Fhear an Phoist, “agus gearr amach mo theanga má labhraím focal le haon duine!”

Ach bhí mac i ndoras gar dóibh ag éisteacht lena gcomhrá go géar, mac gleoite galánta ag caitheamh bléasair ghoirm agus bríste stríocaigh. Cána ina lapa aige. Dhá shúil gheala dhonna ag caochadh síos srón fhada dhubh. Mactíre!

Nuair a bhí bean Fhear an Phoist agus Banbh Beag imithe leo, shleamhnaigh Mactíre isteach i bproinnteach agus d’ordaigh sé pláta leiceann muice agus crúsca bainne dó féin. Shuigh sé chun boird leis féin, agus thosaigh sé ar scéim a cheapadh chun Banbh Beag a thógáil agus sásamh a bhaint de.

“Nuair a éireoidh sé dorchá anocht,” ar seisean leis féin, “rachaidh mé suas go ríchathaoir an Phoic agus íosfaidh mé é. Coimeádfaidh mé a chraiceann slán, ar ndóigh, agus fuafaidh mé mé féin isteach ann. An bhfuil snáthaid agus snáithe agam? Tá, m’anam! Nuair a thabharfar do Bhanbh Beag amárach mé ceapfaidh sé go bhfuil mé i mo ghabhar cinnte, rud nach bhfuil agus nach mbeidh choíche. Tabharfaidh Banbh Beag abhaile mé chuig a theach, agus cuirfidh sé i mo shuí mé ar an gcathaoir is fearr dá bhfuil aige, nach bhfuil leath chomh maith leis an gcathaoir is measa dá bhfuil agamsa, agus ansin . . . agus ansin . . .”

Thosaigh Mactíre ag gairí agus chuaigh sé sna trithí dubha, go dtí gur tháinig na deora lena shúile nuair a shamhlaigh sé dó féin aghaidh dholásach Bhainbh Bhig.

“Cén fáth a bhfuil tú ag gol?” a d’fhiafraigh an cailín freastail de nuair a tháinig sí ar ais leis an mbia.

“Táim ag gol mar tá áthas orm,” a dúirt Mactíre.

“Níor mhaith liom thú a fheiceáil, más ea, nuair a bhíonn brón ort,” arsa an cailín freastail go searbh, mar níor thaitin Mactíre léi.

Thug Banbh Beag an oíche sin sa charbhán agus lá arna

mhárach chuaigh sé féin agus Tincéir faoi dhéin an ghabhair. Ní gabhar a bhí rompu, ar ndóigh, ach Mactíre a bhí tar éis é féin a fhuáil isteach go cliste i gcaiceann an ghabhair i rith na hoíche.

“Mac breá gruagach is ea é,” arsa Tincéir á shliocadh agus ag tairiscint tor cabáiste dó. Ní íosfadh Mactíre é toisc nár ghabhar é.

“Níl ocras air, a Thincéir,” arsa Banbh Beag.

“Níor airigh mé trácht riamh ar ghabhar nach raibh ocras air,” a dúirt Tincéir, “agus níor airigh mé trácht riamh ar ghabhar, bíodh sé ocrach nó sách, nach n-íosfadh tor cabáiste. Chosain sé réal orm, bíodh a fhios agat!”

Shiúil sé thart timpeall ar Mhactíre, á scrúdú go géar.

“Ní fhaca mé riamh gabhar a raibh súile donna aige ach oiread,” ar seisean leis féin. “Chonaic mé gabhar a raibh súile liatha aige, agus gabhar a raibh súile gorma aige, agus gabhar nach raibh ach trí chos faoi, agus anois go scrúdaím tú níos géire fós, feicim nach gabhar tú ar chor ar bith ach ainmhí éigin fuaite isteach i gcaiceann gabhair. Agus mura tusa Mactíre in éadach gabhair nil aon sneachta sa tSibéir.”

Sháigh Tincéir an tor cabáiste ar adharca iasachta Mhactíre agus chas sé ar Bhanbh Beag.

“Bíonn ola ghruaige ag teastáil go géar ó fhionnadh gabhair,” ar seisean de ghuth ard. “Ceannóidh mé buidéal de sula dtabharfaidh tú abhaile leat é.”

Isteach leis go siopa poitigéara taobh leo agus cheannaigh sé buidéal ola shíol ainise. Thug an poitigéir rabhadh dó.

“Fainic an ligfeá d'oiread is braon amháin den stuif seo titim ar do chuid éadaigh, a Thincéir, nó beidh gach uile mhadra sa bhaile ar do thóir. Téann madraí ar mire báiní nuair a fhaigheann siad boladh ola shíol ainise.”

“Ní ar mo thóirse a bheidh siad, geallaim duit,” a dúirt Tincéir, agus d'imigh sé ar ais go Banbh Beag.

“An bhfuair tú an ola ghruaige?” a d'fhiafraigh Banbh Beag de.

“Seo í í,” arsa Tincéir, á stealladh go flaithiúil ar Mhactíre. “Cuirfidh sí seo loinnir i bhfionnadh an ghabhair mar a bheadh réal nuadhéanta.”

“Téanam ort, a Chromail,” arsa Banbh Beag, ag tarraingt chluas an ghabhair go séimh. “Táimid ag dul abhaile.”

Nuair a bhí achar beag curtha díobh acu d'iompaigh Tincéir chuig an abhainn agus lig sé trí fhead arda as. Nuair a d'airigh siad an chéad fhead stad céad is fiche madra tincéirí de bheith ag súgradh. Nuair a d'airigh siad an dara fead chrom siad chun talaimh mar a dhéanfadh togha reathaí. Nuair a d'airigh siad an tríú fead aníos leo ar luas lasrach ó bhruach na habhann agus trasna an droichid mar a raibh Tincéir ag feitheamh leo. Ar an bpointe fuair siad boladh na hola ainise go róláidir ina sróna. Thosaigh an céad madra is fiche acu ag tafann go fíochmhar.

D'airigh Mactíre iad. D'iompaigh sé a cheann. Ba bheag nár thit sé i gceann a chos nuair a chonaic sé chuige ag sceamhail an t-arm de mhadraí fíochmhara; madraí ramhra a raibh cosa tanaí fúthu; madraí tanaí a raibh cosa ramhra fúthu; madraí a raibh eireabaill fhada orthu agus cosa gearra fúthu; iad go léir ag déanamh air mar a dhéanfadh cangarúnna. Ba léir dó go stróicfí ó cheile é dá bhfanfadh sé mar a raibh aige.

Ach murar ghabhar é Mactíre níorbh amadán é ach oiread. Níor fhan sé le slán ar bith a fhágáil ag Banbh Beag ach thug sé do na boinn é de sciúird reatha chomh tréan sin gur bhris sé ó chéile na snáitheanna i scornach an chraicinn. Léim aghaidh agus adharca an ghabhair dá cheann agus luigh siad siar ar a dhroim.

“Féach mactíre a bhfuil ceann gabhair air!” arsa fear ar thaobh an bhóthair de bhéic le Banbh Beag.

“Ní hea ach gabhar a bhfuil ceann mactíre air!” a liúigh fear eile.

Ach ní raibh amhras dá laghad ar Bhanbh Beag a bhí ag faire ar an tóir agus gliondar ina chroí céard a bhí ann. Ghlan sé an t-allas dá éadan. “Nach mé an Banbh Beag ámharach!” ar seisean. “Níl aon amhras ná gur mise an banbh beag is ámharáí dár imigh riamh ar Aonach an Phoic.”

Agus, ar ndóigh, ba é.

Tagann Ruairí Reithín ar cuairt agus de dheasca a chuairte fágann Mactíre slán againn agus tagaimid go deireadh an scéil

Bhí Banbh Beag ina ghairdín agus fuadar faoi ag glanadh na gcuileog glas dá chuid rósóg le sobal gallúnaí nuair a osclaíodh an geata de chlic. Tháinig Caora Bean Uí Reithe ag preabadh chuige feadh an chosáin ghairbhéil agus ciseán ar bhacán a láimhe aici. Lig Banbh Beag osna go réidh nuair a chonaic sé go raibh an ciseán lán go bruach d'úlla. Thug Caora aon úll amháin dó tráth agus b'éigean dó míle slí a thaisteal ar theachtaireacht di. Seachtain ina dhiaidh sin thug sí dhá úll dó agus b'éigean dó dhá mhíle slí a shiúl faoi dhéin birt di.

“A thiarcais!” ar seisean, “má tá oiread sin úll aici is cinnte go bhfuil brath aici go rithfidh mé go Nua-Eabhrac di an babhta seo.”

Chuaigh sé ina coinne, ag siúl go bacach faoi mar a bheadh rúitín a choise deise leonta.

“Ó, a Bhainbh Bhig, tá tú gortaithe,” arsa Caora.

“Bhain mé stangadh as mo rúitín,” a dúirt Banbh Beag. “Níl mé chomh haicillí agus a bhí mé, is baolach.”

“Tá sibh uile mar an gcéanna, na daoine óga,” arsa Caora. “Ag rith is ag leipreach agus gan féachaint romhaibh aon uair. Tá Ruairí seo agamsa ar an dul ceannann céanna. Ní stadann sé ach ag leipreach, ag leipreach, agus ag leipreach.

D'airigh Banbh Beag guth géar ag screadadh.

“Tá Banbh Beag róramhar chun leipreach a dhéanamh. Ní bheidh sé in ann lúbadh sul i bhfad, i mo thuairimse.”

D'iompaigh Banbh Beag agus chonaic sé Ruairí Reithín, an t-aon ghin chlainne amháin a bhí ag Caora Bean Uí Reithe. Bhí sé ag luascadh anonn agus anall, anonn agus anall ar gheata an ghairdin, mar dhóigh de nach raibh an geata ar crith agus ag díoscadh ar a insí ach go ndearnadh go speisialta é do chuairteoirí a bhí tugtha do luascadh anonn agus anall air.

"Tar anuas den gheata sin láithreach bonn baill!" a d'ordaigh Caora. "Nach maith is eol duit gur bhris tú ár ngeata féin sé huaire le trí mhí anuas leis an luascadh céanna!"

"Tá mé ag teacht, a Mhá," arsa Ruairí, ag tabhairt amhairc fhiata uirthi agus ag plabadh an gheata ina dhiaidh faoi mar a bheadh duais le fáil i ndíol ar an bplabadh geata ab airde fothram.

"Tá sé ar bharr na gaoithe," arsa Caora, faoi mar a bheadh sí ag ligean rúin, le Banbh Beag. "Direach ar nós gasúir, ar aghaidh faoi iomlán gaile ó mhaidin go hoíche. Ní fheadar an domhan cá bhfaigheann sé a chuid fuinnimh."

"Is taitneamhach an mac beag é," a dúirt Banbh Beag, ag cuimilt cinn chataigh Ruairí agus ag tarraingt na holla anuas ar a shúile.

"Dáiríre, a Bhainbh Bhig," arsa Caora, ag déanamh miongháire, "is maith liom a chloisteáil go dtaitníonn sé leat mar beidh gach rud níos éasca dúinn go léir dá bharr. Tá deartháir Mhic Uí Reithe i Ros Comáin an-tinn agus tá an bheirt againn ag dul chun banaltracht a dhéanamh air go ceann seachtaine nó mar sin. Ós rud é nach é Ruairí an leigheas is fearr do reithe tinn, cheapamar nár mhiste leat é a choimeád anseo go dtí go bhfillimid ó Ros Comáin."

Chuimil Banbh Beag a shoc go crua mar is minic a chuidigh sé seo leis plean fabhrach dó féin a cheapadh. Níor chuidigh sé aon bhlas leis an babhta seo.

"B'aoibhinn liom é a choimeád, a Chaora, ach níl agam ach an t-aon leaba amháin," a dúirt sé.

"Is cuma faoi sin," arsa Caora. "Ní miste le Ruairí dul leath is leath leat inti. Nach fíor dom, a Ruairí?"

"Ní fíor!" arsa Ruairí de dhranntán. "Níor mhaith liom aon bhainbh bheaga ramhra a bheith i mo leabasa."

Rinne Caora gáire faoi mar a bheadh rud éigin greannmhar ráite aige.

"Aingilin gleoite é nuair a bhíonn sé ina chodladh," a dúirt sí le Banbh Beag.

"Ní hea in aon chor," arsa Ruairí, á bréagnú. "Ciceálaim! Nár chiceáil mé Daidí amach as an leaba arú aréir? Cé nach ndearna mé?"

"Eist leis na rudaí áiféiseacha a ritheann leis an bpeata," arsa Caora, agus miongháire ar a haghaidh. "Anois, a Ruairí, beidh mise ar ais i gceann seachtaine. Fan tusa anseo agus déan gach aon rud a deir Banbh Beag leat."

"Ní dhéanfaidh!" arsa Ruairí. "Bainfidh mé greim as!"

"Na rudaí a deir sé!" arsa Caora go haerach. "Mura mbeadh aithne agat air thabharfá an leabhar go raibh sé lom dáiríre!"

Thóg Banbh Beag an ciseán a thug sí dó agus chuaigh go dtí an geata léi. Is ar éigean a chuimhnigh sé in am go raibh rúitín leis in ainm agus a bheith leonta, agus shiúil sé go bacach an bealach ar fad. Nuair a bhrostaigh Caora chun bealaigh, d'iompaigh sé agus shiúil sé ar ais go mall chuig Ruairí, a bhí taobh thiar de rósóg ag stánadh air go doicheallach.

"Is tusa an Banbh Beag bacach is aite dá bhfaca mise riamh," a dúirt sé.

"An ndeir tú liom é?" arsa Banbh Beag.

"Deirim," arsa Ruairí. "Nuair a tháingamar i dtosach bhí do chos dheas bacach. Nuair a chuaigh tú go dtí an geata le Mamaí bhí do chos chlé bacach, agus anois go bhfuil Mamaí imithe níl aon chos bacach. An cluiche nua é, a Bhainbh Bhig?"

"Cluiche cuimhne é, a Ruairí," a dúirt Banbh Beag leis, "agus is eagal liom nach bhfuil mé an-mhaith chuige. Seo duit úll chun snas a choimeád ar d'fhiacra."

Stad Fear an Phoist os comhair gheata Bhainbh Bhig nuair a chonaic sé sa ghairdín é, agus tháinig sé isteach de shiúl breá réidh chun dreas comhrá a dhéanamh leis. Labhair an bheirt faoi rósanna agus faoi chrainn rósanna le heolas agus le húdarás, agus rinneadh tagairt d'ainmneacha amhail Ena Harkness agus Dorothy Perkins agus Mrs Sam McGredy agus President Hoover.

Cheap Ruairí, a bhí i bhfolach ar chúl tor labhrais gurb amhlaidh a bhí Fear an Phoist ag déanamh mórtais as an oiread daoine cáiliúla a bhí ar aithne aige, agus shnámh sé chuige ar an talamh agus bhain greim as a mhurnán lena fhiacra láidre géara. Léim Fear an Phoist troigh san aer fad a chaith Ruairí foléim go dtí an doras oscailte agus sheas sé ann, réidh chun é a phlabadh in aghaidh Fhear an Phoist dá leanfadh sé é.

“Ó, a Fhir an Phoist, ar bhain sé greim asat?” a d’fhiafraigh Banbh Beag.

“Baineann sé greim asam gach uile lá ach amháin ar an Domhnach agus laethanta saoire Oifig an Phoist,” a d’fhreagair Fear an Phoist, ag cur dranntáin as agus ag cuimilt a mhurnáin.

“Is maith an díol ort é freisin!” a bhéic Ruairí. “Bíonn tú déanach i gcónaí lenár gcuid litreacha.”

Chuir Fear an Phoist a shúile trí Bhanbh Beag.

“Cad tá á dhéanamh ag an ngioblachán soibealta sin anseo?” a d’fhiafraigh sé.

“D’imigh a thuismitheoirí leo chun banaltracht a dhéanamh ar reithe tinn i Ros Comáin, agus caithfidh mise é a choimeád anseo go ceann seachtaine,” a d’inis Banbh Beag dó.

“Go ceann seachtaine!” a dúirt Fear an Phoist, ag athlua na bhfocal.

Dhearbhaigh Banbh Beag an drochscéal le claonadh dá cheann.

“Seacht lá iomlána?” a d’fhiafraigh Fear an Phoist, chun deimhin a dhéanamh de gurbh é sin an saghas seachtaine a bhí ar intinn ag Banbh Beag.

“Seacht lá fhada iomlána,” arsa Banbh Beag.

“Agus seacht n-oíche chomh maith?”

“Seacht n-oíche fhada chomh maith,” a d’aontaigh Banbh Beag.

“Beidh siad ar an seacht lá agus an seacht n-oíche is sia sa bhliain,” a gheall Fear an Phoist. “Chomh cinnte agus a aithníonn cat bainne bruite, beidh siad.”

“Cén fáth nach gcoinneofása Ruairí Reithín go ceann seachtaine?” a d’fhiafraigh Banbh Beag de.

“Ní choinneoinn, ná go ceann oiread agus aon lá amháin dá

bhfaighinn a bhfuil de litreacha cláraithe i Meiriceá i ndíol as,” a dúirt Fear an Phoist. “Tá a bhun is a chíoradh ort, a Bhainbh Bhig, nó níl mise in ann tarbh a aithint thar chos beiche. Rinne Caora Bean Uí Reithe uaineoil dheas díot, ceart go leor.”

Bhuail Fear an Phoist an geata amach faoi dhéin a rothaí agus é ag croitheadh a chinn. Bhí mearbhall intinne air. Scaoil Ruairí croí úill go cruinn leis a d’iompaigh a chaipín anuas ar a shúile.

“Cad é do mheas air sin mar aimsiú maith?” a liúigh Ruairí agus an gáire ag leathadh ar a aghaidh. “Is trua gan mo bhogha agus bolgán saighead agam do shean-Mhálapoist!”

“Ní ceart scaoileadh faoi Fhear an Phoist,” a dúirt Banbh Beag leis go géar.

“Ní ligfeadh sé dom geábh marcaíochta a dhéanamh ar a sheanrothar an lá cheana,” a ghearáin Ruairí. “Níl aon mhaitheas ann. Bainfidh mé greim as arís amárach, breathnaigh féin go bhfeicfidh tú! Má bhíonn litreacha aige duitse b’fhéarr dó iad a sheachadadh ar dhuine éigin eile.”

Thug Banbh Beag a chúl leis agus chrom sé ar an obair a bhí idir chrúibíní aige, ach níorbh fhéidir Ruairí a chur de chomh héasca sin. Sheas sé taobh le Banbh Beag ag breathnú air ag tumadh a scuaise sa bhuicéad sobail agus á chaitheamh ar na crainn rósanna.

“Feo!” a dúirt Ruairí. “Tá an seanbhuicéad sin go huafásach bréan. Cad tá á dhéanamh agat leis an uisce salach sin?”

“Ag bá cuileoga glasa,” a d’fhreagair Banbh Beag.

“Is Banbh Beag gránna cruálach tú,” a chinn Ruairí. “Níor mhaith leatsa é dá mbádh na cuileoga glasa thusa i mbuicéad d’uisce bréan. Cuirfidh mé geall leat nár mhaith leat é ar chor ar bith.”

“Níor mhaith,” a d’aontaigh Banbh Beag. “Ach ní bhimse ag gabháil thart ag ithe crainn rósanna a Soillsí na Cuileoga Glasa. Nach fíor dom?”

“Cuirfidh mé geall eile leat go mbeifeá dá bhféadfá iad a aimsiú,” a d’áitigh Ruairí. “Deir Mamaí go bhfuil bainbh bheaga chomh craosach sin go n-íosfaidís aon rud is féidir a shamhlú.”

Thóg Banbh Beag úll mór as ciseán Chaora Bean Uí Reithe agus chaith sé síos go bun an ghairdín é. D'imigh Ruairí ar a thóir de sciúird reatha. Lig Banbh Beag osna le neart faoisimh mhilis agus chrom sé arís ar a chuid rósóga ionúine a ghlanadh.

Cúpla nóiméad ina dhiaidh sín cuireadh trí chéile arís é nuair a d'airigh sé glam á ligean le teann feirge ar an mbóthar. D'ardaigh sé a cheann agus chonaic sé Ruairí ag tabhairt an eireabail leis go fuadrach go cúl an tor labhrais. D'aithin Banbh Beag an glam sin agus thóg sé píce gairdín ina láimh, díreach le linn d'aghaidh fhíochmhar Mactíre teacht in amharc ag an ngeata.

"A Bhainbh Bhig, ar bhuail tusa mise faoi mo chluais chlé le leathúll, an leath crua?" a dhrann Mactíre.

D'fhéach Banbh Beag air go neamhchiontach.

"Dá gcaithfinnse úll leat, a Mhactíre, ní rachadh sé i ngar troighe duit, agus dá mba leathúll a chaithfinn ní rachadh sé i ngar slaite duit, tá urchar chomh dona sin agam. B'fhéidir gurb amhlaidh a thit sé den chrann ort faoi mar a tharla do Sir Isaac Newton fadó."

"Níl aon chrann úll anseo!" arsa Mactíre go fíochmhar.

Tháinig Ruairí amach ó fhothain an tor labhrais faoi mar a tháinig George Washington amach ó fhothain a chrann silíní.

"Is mise a bhuail thú," a d'admhaigh sé. "Tá sé de nós agam gach uile dhuine a chastar orm a bhualadh le leathúll, agus má bhíonn an t-úll searbh buailim é leis an úll iomlán."

Bhreathnaigh Mactíre ó mhullach go sáil ar Ruairí agus ó sháil go mullach.

"Cé hé an mac lom sprionlaithe seo?" a d'fhiafraigh sé de Bhanbh Beag.

"Is mise Ruairí Reithín," arsa Ruairí sular fhéad Banbh Beag an cheist a fhreagairt. "Agus is tusa Mactíre Fadsrónach."

"Ruairí Reithín," a dúirt Mactíre, ag déanamh miongháire lách. "Nach deas an t-ainm é! An mbeidh tú ag fanacht i bhfad?"

"Nach cuma duitse?" arsa Ruairí. "Ach ó tharlaíonn tú a bheith fiosrach, beidh mé anseo go ceann seachtaine go dtí go bhfillfidh mo Dhaidí agus mo Mhamái ó Ros Comáin."

"Seachtain ar fad," arsa Mactíre. "Tá sé sin suimiúil.

D'fhéadfaimis éirí an-mhór le chéile idir an dá linn, cad a deir tú?"

D'fhéach sé ar Bhanbh Beag.

"Ag tabhairt aire do na rósanna atá tú," a dúirt sé. "Is mór an crá croí na cuileoga glasa sin. Fuíoll gallúnaí agus uisce, sin í an stuif lena sciatháin a ghearradh. Bhuel, caithfidh mise dul i gceann mo chuid oibre féin. Slán agat, a Bhainbh Bhig! Slán agat, a Ruairí! Bíodh an-saol agaibh beirt!"

"Srón fhada, ceann gan dada," a chan Ruairí ina dhiaidh le linn dósan bualadh suas an bóthar, ach níor thug Mactíre aird ar bith air agus fiú amháin níor chas sé a cheann. Ar ndóigh, bhí a cheann chomh lán de scéimeanna faoi Bhanbh Beag agus Ruairí go raibh sé róthrom le casadh ag an nóiméad sin.

Leaba ollmhór thuaithe a bhí ag Banbh Beag go bhféadfaí cluiche peile a imirt inti gan aon agó. Nuair a dúirt Caora Bean Uí Reithe gurbh aingilin gleoite Ruairí nuair a bhíodh sé ina chodladh ní foláir nó gurbh í féin an codlátán ba throime ó aimsir Rip Van Winkle go dtí anois. Ní hamháin gur thosaigh Ruairí ag gabháil de chiceanna ar Bhanbh Beag faoi mar ba liathróid pheile é, ach bhí sé ag iarraidh báirí a chur leis freisin. Dá mba é Banbh Beag bocht an liathróid i gCluiche Ceannais i bPáirc an Chrócaigh ní bhfaigheadh sé leath oiread ciceanna fíochmhara nimheanta. I lár na hoíche pianmhaire lamháladh saorchic do Ruairí. Tharraing sé cic ar Bhanbh Beag a bhí chomh huafásach sin gur chuir sé de phléasc isteach i gcúinne an líontáin é. Rug an fhearg bua ar Bhanbh Beag faoi dheireadh thiar thall. Phreab sé amach, rinne leaba sa chófra mór sa seomra spártha, rug greim cúl muiníl ar Ruairí agus sháigh isteach ann é.

"Bí ag cur báirí ansin duit féin, a mhic ó, go séide mé an fheadóg don bhricfeasta maidin amárach," arsa Banbh Beag, agus ar ais leis go dtí a leaba féin a bhí ag breathnú faoi mar a bheadh tréad eilifintí tar éis an oíche a thabhairt ag caitheamh cliobóg uirthi. Chuir sé athordú ar na héadaí leapa, tharraing aníos faoina smigín-smig-smig iad, rinne sé miongháire seanmhar, agus thit sé ina chodladh láithreach.

Choimeád Mactíre súil ghéar ar theach Bhainbh Bhig le cuidiú theileascóp Uncail Barnai, agus tráthnóna amháin chonaic sé é ag dúnadh an dorais go cúramach ina dhiaidh agus ag brostú chun bealaigh síos an bóthar.

“Ní fheadar cad tá ar siúl sa tsráid anocht,” arsa Mactíre, agus é ar bís le teann fiosrachta. “Fan anois go bhfeice mé. Seo an Déardaoin, nach é? An chéad Déardaoin den mhí, murab é sin féilire na bliana seo caite ar an mballa. Ní foláir nó tá sé ag dul go dtí cruinniú míosúil Chumann Cuir Ar Sráidbhaile Ar An Léarscáil. Beidh an scata amadán éaganta sin ag stealladh seafóide go meán oíche nó tá mise dall ar chumainn sráidbhailte. Fágann sin go bhfuil Ruairí Og Reithín ina aonar sa teach, agus is olc an bhail ar Ruairí é sin ach is breá an bhail ormsa é. Hó! Hó! a Ruairí, a mhic, is anois díreach a thabharfaidh mise le fios duit nach gcoinneoidh úll in aghaidh an lae an Mactíre i bhfad i gcéin.”

Tar éis titim na hoíche ghreamaigh Mactíre féasóg bhréige dá smig, chuir sé cóta mór air féin, tharraing sé hata anuas ar a shúile, d’aimsigh sé maide siúil agus chuaigh síos an cnoc go teach Bhainbh Bhig. Chnag sé go glórach ar an doras.

“Cé hé sin amuigh?” a d’fhiafraigh Ruairí ón taobh istigh.

“Oscail an doras agus breathnaigh féin go bhfeicfidh tú,” arsa Mactíre.

“Go deimhin ní osclóidh mé,” a dhearbhaigh Ruairí dó. “Chuir Banbh Beag ar m’aire mé ar chontúirt go dtiocfadh Mactíre Fadsrónach ar cuairt.”

“Agus mar sin de, cén fáth a mbeadh imní ort,” a dúirt Mactíre. “Ní mise Mactíre. Féach amach trí bhosca na litreacha agus feicfidh tú féin.”

D’fhéach Ruairí trí bhosca na litreacha agus chonaic féasóg fhada Mhactíre.

“An tú San Nioclás?” a d’fhiafraigh sé de.

“Ní mé, an t-am seo den bhliain,” a dúirt Mactíre. “Is ball mé de Chumann Cosanta na Reithíní Óga. Tá údar maith agam lena chreidiúint go bhfuil Banbh Beag ag cur drochbhail uafásach ortsa.”

“Cuireann sé iallach orm dul a chodladh i seanchófra gach uile oíche,” a ghearáin Ruairí.

“Ha! Ha!” arsa Mactíre. “Seanchófra darach, an ea?”

“Níl a fhios agam cad de a ndearnadh é,” a dúirt Ruairí leis. “Tá sé sean and bíonn sé ag díoscadh i gcónaí, agus gortaíonn sé mo chos gach uile uair a thugaim cic dó.”

“Dair, gan dabht ar domhan,” a shocraigh Mactíre. “De dhair a rinneadh na seanchófraí sin uile, agus gortaíonn siad gach uile dhuine a thugann cic dóibh. Agus rud eile de, tá boladh na darach marfach do reithíní óga. Cuireann sé na réadáin iontu agus galair eile dá leithéid. Ar ndóigh, is mór is ionadh liom tú a fheiceáil ag leipreach thart faoi mar atá tú. An bhfuil aon chúis ghearáin eile agat, a Ruairí?”

“Bhí mé ag siúl trí mo chodladh oíche amháin agus nuair a dhúsigh mé bhí mé sa lardrús ag ithe próca suibhe sú talún. Thóg Banbh Beag racán faoi nach raibh aon subh aige dá bhricfeasta, agus cuireann sé an lardrús faoi ghlas gach uile oíche ó shin i leith sula dtéimse a chodladh.”

“Sin é díreach an cleas ainis a d’imreodh an sprionlóir beag bídeach,” arsa Mactíre. “Aon rud eile, a Ruairí?”

“Chuir sé na húlra uile a thug mo Mhamái dó faoi ghlas freisin,” a ghearáin Ruairí. “Dúirt sé go mbínn á gcaitheamh leis na daoine a bhíodh ag gabháil thart. Agus ní chaithinn leo riamh ach croíthe na n-úll, bhí siad chomh milis blasta sin.”

“Cnádánaí gránna is ea Banbh Beag gan aon agó. Ag cur iallach ort codladh i gcófra darach agus ag cur na n-úll i bhfolach. Measaim go bhfaighimid sé mhí príosúin don leaid sin,” a gheall Mactíre.

“An é sin an tréimhse is sia is féidir a ghearradh air?” a d’fhiafraigh Ruairí go díomách.

“Mura leor leat sin, tig linn dul go crua ar an mbreitheamh naoi mí a ghearradh air d’fhonn ciall cheannaithe a thabhairt do Bhanbh Beag,” arsa Mactíre. “Is baol liom nach dtig le mo Chumann ligean duit fanacht sa teach seo a thuilleadh. Caithfidh tú a bhfuil fágtha de do laethanta saoire i mo theachsa. Leaba bhreá bhog chlúimh, oiread prócaí suibhe agus a choinn-

eoidh ag siúl trí do chodladh thú go ceann bliana, úllord taobh leis an mbóthar poiblí a mbíonn go leor daoine á ghabháil go moch is go mall! Oscail an doras, a Ruairí, a mhic, sula bhfillle Banbh Beag chun tú a chéasadh a thuilleadh."

D'oscail Ruairí an doras agus chuir Mactíre píosa páipéir ar an murlán.

"Tabharfaidh sé sin le fios do Bhanbh Beag go bhfuil tú imithe in éineacht liomsa go háit a gcaithfear go maith leat. Téanam ort, a Ruairí, a rún! Tá sé ag éirí déanach."

Agus siúd chun siúil le Ruairí Reithín taobh le Mactíre, suas an bóthar go dtí an teach droch-chlú ar bharr an chnoic.

Nuair a tháinig Banbh Beag abhaile ón gcruinniú fuair sé an nóta ar an murlán.

"A Bhainbh Bhig," a léigh sé, "teastaíonn caoga punt uaim mar airgead fuascailte ar Mhac an Reithe. Ná habair focal le haon duine, agus nuair a bheidh an t-airgead ullamh agat cuir solas i d'fhuinneog. Sinithe ag ERÍ T. CAM."

Rith Banbh Beag tríd an teach ag glaoch ar Ruairí ach ní bhfuair sé fáir ná freagra. Bhain sé an glas de dhóras an lardrúis féachaint an amhlaidh a rinne Ruairí a bhealach isteach trí pholl ha heochrach. Lig sé é féin siar i gcathaoir mar ní ligfeadh an imní dó a shuipéar a ithe. Léigh sé an nóta céad uair.

"Erí T. Cam?" a d'fhiafraigh sé de féin. "Cé hé Erí T. Cam in aon chor? Níl aithne agam ar aon duine den ainm sin sa chomharsanacht. Caithfidh mé fanacht agus ceist a chur ar Fhear an Phoist ar maidin. Tá aithne aige ar gach aon duine mar, mura mbeadh, bhrisfí é i bhfad ó shin."

Chuaigh sé suas an staighre go dtí a leaba mhór fholamh ach níor fhéad sé codladh. Bhí a choinsias ag gabháil de chiceanna air níos crua i bhfad ná mar a d'fhéadfadh Ruairí Reithín é a dhéanamh fiú amháin dá mbeadh a bhróga peile á gcaitheamh aige.

Lá arna mhárach bhí Banbh Beag ag feitheamh ag an ngeata nuair a tháinig Fear an Phoist ag putaíl aníos an cnoc ar a rothar.

"Móra duit, a Bhainbh Bhig," ar seisean, ag cuimilt an allais

dá éadan. "Dá shine a éirím is ea is géire a éiríonn na cnoic seo, feictear dom. Níl aon litir agam duit ar maidin, is baolach."

"Tá mo dhá dhóthain litreacha faighte agam cheana féin, geallaimse duit," arsa Banbh Beag.

Thug Fear an Phoist catsúil thart ar an ngairdín.

"Tá súil agam nach bhfuil an gaigín sráide sin, Ruairí Óg, ag éalú aníos orm le meaisínghunna nó arm marfach éigin eile. Is beag nár leag sé an píopa as mo bhéal inné le buille de phráta, an puichín nimheanta," a ghearáin sé, agus ní féidir a rá nach raibh údar maith gearáin aige.

"Níl sé sa ghairdín anois," arsa Banbh Beag. "Féach, a Fhir an Phoist, an mbeadh aithne agat ar dhuine darb ainm Eri T. Cam sa limistéar seo?"

Thochais Fear an Phoist cúl a chinn go smaointeach.

"Tá aithne agam ar gach aon duine sa limistéar seo, agus ar ndóigh níl aon bhoinn ag dul dom dá bharr sin, ach ainm Eri T. Cam níor airigh mé riamh."

D'fhill Banbh Beag an nóta fuascailte ar a chéile i dtreo is nár fhéad Fear an Phoist aon rud a léamh ach an síniú, agus thaispeáin sé dó é.

"Seadh, Eri T. Cam an t-ainm ceart go leor," a d'aontaigh Fear an Phoist. "Ar ndóigh, dá léifeá ó dheireadh tús é dhéanfadh sé an t-ainm Mactíre, ach ní dócha go mbeadh seisean ag imirt cleasanna lena ainm féin mura mbeadh cúis éigin dá chuid féin aige."

"Tá gan dabht, an bithiúnach," a cheap Banbh Beag, agus chuir sé an nóta fuascailte ina phóca.

"Go raibh maith agat, a Fhir an Phoist," ar seisean. "Má chastar aon duine darb ainm Eri T. Cam ort, cuir scéala chugam, le do thoil."

"Má tá fáil air gheobhaidh mise é," a gheall Fear an Phoist, ag ardú coise leis thar dhiallait a rothair; agus rinne sé gnúsacht mar a dhéanfadh muc mhara le linn dó troitheáin a rothair a oibriú suas an cnoc.

Chuaigh Banbh Beag isteach ina theach agus d'ith sé an bricfeasta go mall, fad a bhí sé ag iarraidh scéim a leagan amach

chun an ceann ab fhearr a fháil ar Mhactíre. Nuair a bhí a chuid caite aige chuaigh sé suas an staighre agus shuigh sé taobh leis an bhfuinneog, agus a theileascóp greamaithe dá shúile aige ag faire ar theach Mhactíre. Chuaigh uair an chloig thart agus níor tháinig as an teach ar bharr an chnoic ach deatach ón simléar. Thug sé suaimehneas mór intinne do Bhanbh Beag a fheiceáil nárbh deatach catach é.

Chuaigh uair eile thart agus ansin tháinig Mactíre amach. Chuir sé glas ar an doras ina dhiaidh. Bhí bascaed siopadóireachta ar bhacán a láimhe aige. Chas sé a chána go spórtúil agus thug sé aghaidh ar shiopaí na sráide agus é ag feadaíl go haerach.

Nuair a bhí sé imithe as radharc, amach le Banbh Beag de sciúird reatha agus suas an cnoc. Thug sé faoin doras a oscailt ach bhí sé faoi ghlas níos daingne ag Mactíre ná mar a bheadh doras bainc in aimsir réabhlóide. Rop sé chun siúil go cúl an tí, chuaigh ag dreapadh suas go leac fuinneoige, agus d'fhéach isteach. B'in é Ruairí i gcoirnéal ar an taobh thall den seomra, ceangal na gcúig gcaol air, agus gobán saite ina bhéal. Bhris Banbh Beag an ghloine, chuir a chrúb tríd an bpoll, scaoil an laiste agus d'oscail an fhuinneog. Bhí na barraí iarainn san fhuinneog fós san áit inar chuir Mactíre iad, agus is ar éigean a d'éirigh le Banbh Beag é féin a shá tríothu, d'ainneoin a bhriceasta bhig.

Ba Ruairí an-chiúin an-bhuíoch a d'éirigh ina sheasamh de réir mar a ghearr Banbh Beag na téada agus an gobán de, agus chaith thart timpeall ar phictiúr athair Mhactíre ar an mballa iad.

"Amach leat, a Ruairí, agus brúigh síos an lúbán ar ghlas an doras tosaigh," arsa Banbh Beag, agus isteach leis féin go dtí an chistin faoi dhéin buicéid uisce.

Nuair a d'fhill Ruairí shocraigh siad an buicéad ar mheá chothrom ar bharr an dorais agus chuaigh siad amach tríd an bhfuinneog ar cúl. Chaill Banbh Beag cnaipe san iarracht ach bhí Ruairí chomh tanaí le biorán cniotála agus bhí slí go leor aige.

"Tuigim anois cén fáth nár alp Mactíre thú, a Ruairí," a dúirt Banbh Beag leis nuair a chonaic sé chomh héasca agus a shleamh-

naigh sé tríd na barraí. "Is mó an t-ocras a bheadh air tar éis thú a ithe ná mar a bheadh roimhe."

Bhí siad ar a mbealach go dtí an geata tosaigh nuair a d'airigh siad Mactíre chucu agus é ag feadail.

"Isteach leat anseo, a Ruairí!" a dúirt Banbh Beag i gcogar deifreach. "Rachaimid i bhfolach sna toir agus feicfimid an spórt."

Shiúil Mactíre suas an cosán go mustrach, sháigh a eochair isteach sa ghlas, ach theip air í a chasadh.

"Is ait liom sin," ar seisean. "D'oscail sí an doras dom aréir, agus ba cheart di cinnte é a bheith de chiall aici é a oscailt dom inniu."

Rinne sé a sheacht ndícheall an eochair a chasadh agus tháinig scamh fhíochmhar ar a aghaidh nuair a dhiúltaigh an eochair bogadh. Ar deireadh, rith sé leis gurbh amhlaidh a bhíothas tar éis lúbán an ghlais a bhrú síos ar an taobh istigh, agus thosaigh sé ag preabadh le fearg.

"Oscail an doras, a Ruairí," a bhéic sé trí bhosca na litreacha. "Tá a fhios agam go bhfuil tú tar éis éalú as na téada sin, a ropairín gan mhaith! Oscail an doras seo, a deirim leat!"

Thug sé séap timpeall thaobh an tí agus rug greim ar cheann de na craobhacha troma a bhí curtha i dtaisce aige i gcomhair an gheimhridh.

"Bhí Mactíre riamh an-tugtha do reithí cogaidh," a dúirt Banbh Beag i gcogar. "Dá mba é b'ail leis uaireadóir láimhe a oscailt fiú, is as reithe cogaidh a bhainfeadh sé feidhm chuige."

Lean Mactíre de bheith ag greadadh an dorais lena reithe cogaidh go dtí gur bhris sé isteach é. Phreab sé tríd agus ansin d'airigh an bheirt amuigh pléasc eile, agus plobarnach, agus glam fhíochmhar fhliuch agus an buicéad uisce ag tuirlingt ar cheann Mhactíre.

Rinne Banbh Beag smuta gáire.

"Tabharfaidh sé sin fionnuarú do Mhactíre go ceann tamaillín. Téanam ort abhaile, a Ruairí," a dúirt sé.

"An gcuirfimid teach Mhactíre trí thine sula n-imimid?" a d'fhiafraigh Ruairí.

“Ní rachadh sé trí thine,” a dúirt Banbh Beag. “Tá an iomarca uisce ag rith thart ann faoi láthair.”

Chuaigh siad síos an cnoc agus greim crúibe acu ar a chéile.

“Is trua liom gur ith mé do chuid suibhe trí mo chodladh, a Bhainbh Bhig,” arsa Ruairí. “Ach ní trí mo chodladh a d’ith mé í, tá a fhios agat.”

“Tá, a Ruairí,” arsa Banbh Beag. “Nuair a bhí mé féin chomh hóg leatsa bhínn ag siúl trí mo chodladh freisin, agus dhúisínn sa lardrús nuair a bhíodh subh ann.”

“An ndeir tú liom é?” arsa Ruairí.

Lean siad de bheith ag siúl leo, crúb ar chrúb, go ceann fiche slat eile agus iad go tostach sonasach.

“Dúirt Mactíre go n-alpfadh sé mé mura n-íocfá an caoga punt. An íocfá caoga punt chun mé a fhuascailt, a Bhainbh Bhig?” a d’fhiafraigh Ruairí.

“Ar ndóigh d’íocfainn,” arsa Banbh Beag.

Tháinig siad go dtí an lochán ar thaobh an bhóthair agus stad siad ann, ag féachaint ar na héisc ag déanamh céaslóireachta isteach is amach tríd na plandaí uisce.

Nuair a bhog an bheirt chun siúil arís dúirt Ruairí:

“A Bhainbh Bhig!”

“Sea, a Ruairí?”

“Tá súil agam nach dtiocfaidh Mamaí abhaile go ceann miosa eile.”

“Agus agamsa freisin, a Ruairí,” arsa Banbh Beag, ag tabhairt teannadh ceansa do chrúb an reithín bhig.

Agus b’fhíor dó é.

D’imigh Mactíre leis ón nGleann an oíche sin, agus thug sé aghaidh ar na sléibhte. Ar a bhealach dó stad sé ag geata Bhainbh Bhig. Bhí cóisir ar siúl i dteach Bhainbh Bhig agus d’airigh Mactíre é ag canadh “An Poc ar Buile” de ghuth teanóir taitneamhach, agus Fear an Phoist á thionlacan ar a mhileoidean. Bhí scáthanna ar dhallóga na bhfuinneog agus d’aithin sé scáth an Tincéara, scáth an Fheirmeora Uí Shíocháin, agus scáth Ruairí Reithín

lena chiumhaiseanna catacha. D'aithin sé scáth bhean Fhear an Phoist ag dul anonn agus anall le linn di a bheith ag cur thart na gcupán tae agus na bplátaí cístí.

Ní raibh cara ar dhroim an domhain mhóir bhraonaigh ag Mactíre. Rinne sé dorn dá lapa agus bhagair sé ar theach cluthar cairdiúil Bhainbh Bhig é le teann éada agus searbhais. In aghaidh gach aon duine a ndearna Banbh Beag cairdeas leis rinne Mactíre naimhdeas le beirt. Anois bhí sé sách glic le himeacht leis sular chuir siad go léir le chéile ina choinne chun an ruaig a chur air as an ngleann amach, rud a dhéanfaidís gan dabht ar domhan nuair a d'aireoidís an scéala faoi fhuadach Ruairí Reithín.

Chríochnaigh Banbh Beag an t-amhrán agus phléasc an teach le bualadh bos agus gártha molta.

Níorbh fhéidir le Mactíre cur suas leis a thuilleadh. Thug sé a shoc ar an Oirthear mar a raibh na sléibhte agus ar an saol coimhthíoch a bhí i ndán dó ar an taobh thall díobh.

Agus ní raibh fiú amháin a fhios ag Banbh Beag go raibh sé ag imeacht. . . .